

ÖRÖKSÉGVÉDELMI
HATÁSTANULMÁNY
2016

RECSK TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV

TELJES FELÜLVIZSGÁLAT

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

KUSTÁR ROZÁLIA

régész – néprajzkutató

régészeti örökségvédelmi és muzeológiai szakértő

2016. január

TARTALOM

I. Bevezető

II. Recsk közigazgatási területének régészeti kutatása

II. 1. Régészeti lelőhelyek Recsk területén

II.2. Régészeti érdekű területek Recsk határában

II. 3. Régészeti lelőhelyek Recsk területén - Történeti áttekintés

III. A településrendezési tervben előírányzott változtatások régészeti vonatkozásai és örökségvédelmi javaslatlattel

IV. Recsk közigazgatási határában lévő régészeti lelőhelyek megóvása - összefoglalás

V. Irodalmi hivatkozások

VI. Nyilatkozat

MELLÉKLETEK

1. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Recsk bel- és külterületén
2. Régészeti lelőhelyek Recsk bel- és külterületén - térképdokumentáció
3. Régészeti lelőhelyek Recsk bel- és külterületén - fotódokumentáció
4. Archiv térképek
5. Ismert régészeti lelőhelyek Recsk bel- és külterületén - áttekintő táblázat

I. BEVEZETŐ

Recsk nagyközség településszerkezeti tervéhez kapcsolódóan korábban Fodor László régész készített régészeti állapotvizsgálatot, ebből a dokumentációból egy térképvázlat áll rendelkezésünkre.

Az aktuálisan előírt felülvizsgálati kötelezettség mellett a törvényi előírásoknak megfelelően szükséges egy új régészeti örökségvédelmi hatástanulmány elkészítése.

*

A régészeti lelőhelyek és a műemlékek kulturális, történeti környezetünk részei, ezért a terület-, település- és tájfejlesztéssel valamint a terület- és településrendezéssel kapcsolatos beruházások tervezését a kulturális örökség védelmével összhangban kell végezni. A településfejlesztési koncepció, a településrendezési tervek és a helyi építési szabályzat elkészítésénél, ill. módosításánál a *kulturális örökség védelméről* szóló, többször módosított 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Kötv.) előírásait kell figyelembe venni, amelynek hatálya a műemlékekre és a régészeti emlékekre egyaránt kiterjed.

A 2001. évi LXIV. törvény legutóbb a 2014. évi CVI. törvény („A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény és az azzal összefüggő törvények módosításáról”) által került módosításra (továbbiakban Kultv.), mely 2015. január elsejétől hatályos.

A 2014. évi törvénymódosítás a 2001. évi örökségvédelmi törvény hatályba lépése óta megtörtént módosításokat rendezi, egységesíti, hivatkozza és törvényi erővel szabályozza az eljárásrendet *"abból a célból, hogy a nemzeti és az egyetemes történelem során felhalmozott kulturális örökség feltárásának, tudományos feldolgozásának, megóvásának, védelmének, fenntartható használatának és közkinccsé tételének törvényi feltételeit megteremtse; annak érdekében, hogy a nemzeti és az egyetemes kulturális örökség megőrzésére irányuló tevékenységeket szabályozza, a feladatokat meghatározza, és tovább egyszerűsítse, hatékonyabbá tegye a hatósági eljárásokat, illetőleg a kiemelkedő jelentőségű kulturális értékek állami tulajdonba kerülését elősegítse"*.

A törvénymódosítás indokoltsága az, hogy az 2001. évi LXIV. (örökségvédelmi) törvény hatályba lépése óta számos lényegi módosítás történt, kiemelve csak néhányat: a 80/2012. (XII. 28.) BM rendelet „*a régészeti lelőhely és a műemléki érték védetté nyilvánításáról, nyilvántartásáról és a régészeti feltárás részletes szabályairól*"; a 266/2012. (IX. 18.) Korm. rendelet, a 2012. évi CXCI. törvény *a kulturális örökségvédelemmel*

kapcsolatos egyes törvények módosításáról, illetve a 393/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet a régészeti örökség és a műemléki értékvédelmével kapcsolatos szabályokról; a 395/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet az örökségvédelmi hatástanulmányról és a 199/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központról.

A kulturális örökségvédelmi rendszer átalakítása miatt 2013. január 1-től az első fokú hatósági feladatokat járási szinten a járási építésügyi és örökségvédelmi hivatalok látják el az egész megye területére kiterjedő illetékességgel (266/2012. (IX. 18.) Korm. rendelet illetve a 2012. évi CXCI. törvény). A másodfokú hatósági feladatokat a régészettel kapcsolatban a fővárosi kormányhivatal építésügyi és örökségvédelmi hivatala látja el.

A 2014. évi CVI. törvény 9 § jelentősen módosítja *A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvényt* abban a tekintetben, hogy a régészeti feladatellátással kapcsolatos jogkörök egy részét visszarendezi a régészeti gyűjtőkörrel rendelkező területi múzeumok hatáskörébe: *"a Kultv. 46. § (6) szerint a területi múzeum a gyűjtőterületére kiterjedően*

a) végzi a jogszabályban meghatározott régészeti szaktevékenységeket,

b) szakmai nyilvántartása alapján jogszabályban meghatározottak szerint adatokat szolgáltat a régészeti lelőhelyekről."

A 2014. évi CVI. törvény által módosított 2001. évi LIV. törvény a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos feladatok tekintetében hatáskörrel rendelkező hatóságokra és feladatkörrel rendelkező egyéb szervekre, azok eljárásaira, a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos követelményekre, valamint a régészeti feltárássra terjed ki. A régészeti örökséggel kapcsolatos fogalomgyűjteményt definiál. Kijelöli az örökségvédelmi hatáskörrel rendelkező hatóságokat, valamint meghatározza az örökségvédelmi engedélyhez kötött tevékenységeket, a védett műemléki értékekre vonatkozó követelményeket és az örökségvédelmi engedélyezési eljárás szabályait. Tartalmazza a szakhatósági eljárásra, közreműködésre vonatkozó általános rendelkezéseket. Foglalkozik a régészeti feltárással szabályaival.

*

A 2015. márciusában megjelent a Köt. komplex végrehajtási rendelete, **39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos szabályokról**, amely rendelet hatálya a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvényben meghatározott, a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos feladatok tekintetében hatáskörrel rendelkező hatóságokra és feladatkörrel rendelkező egyéb

intézményekre, azok eljárásaira, a régészeti örökség és a műemléki érték felderítésének és kutatásának szabályaira, **a régészeti örökség és a műemléki érték védelmével kapcsolatos követelményekre**, a régészeti feltárássra, **az örökségvédelmi hatástanulmányra, valamint a nyilvántartott műemléki érték és a műemlék (a továbbiakban együtt: védett műemléki érték) kutatására és restaurálására terjed ki.**

A Kötv 85/A. § (1) alapján „Örökségvédelmi hatástanulmányt kell készíteni a település településfejlesztési koncepciójának kidolgozása során. Ha a településfejlesztési koncepció készítésekor nem készült, vagy a rendezés alá vont területre nincs örökségvédelmi hatástanulmány, vagy van, de az tíz évnél régebbi, akkor azt a rendezés alá vont területre el kell készíteni.

(2) Az örökségvédelmi hatástanulmányban megfogalmazott értékvédelmi terv szerint kell meghatározni az örökségvédelemmel érintett területekre vonatkozó településfejlesztési és településrendezési eszközöket.”

Az 39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet 69. § (1) és (2) alapján a Kötv. 85/A. §-ában meghatározott örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésére jogosult az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze vonatkozásában a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló 439/2013. (XI. 20.) kormányrendelet szerint régészeti területen szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő.

A 199/2014. Korm rendelet alapján a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenység felügyeletét ellátó hatóságként a Miniszterelnökség Örökségvédelemért Felelős Államtitkárságát jelöli ki.

*

A miniszter az örökségvédelmi feladatellátásban kormányrendeletben kijelölt központi hivatalként működő központi költségvetési szervet jelöl ki, mely a 199/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet alapján a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ (a továbbiakban: Hivatal).

A Hivatal vezeti

- a) a régészeti lelőhelyek,*
- b) a régészeti feltárási engedélyek és a feltárási dokumentációk,*
- c) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek,*

d) a műemléki értékek, a műemlékek, a műemléki jelentőségű területek, a műemléki környezetek és a történeti tájak,
e) a világörökségi és a világörökségi várományosi helyszínek központi, közhiteles nyilvántartását, amely tartalmazza az a)–e) pontban meghatározottakkal összefüggő adatokat.

*

A hatástanulmány elkészítéséről az alapidokumentáció készítője köteles gondoskodni, és azt az elrendelő hatósághoz (**Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala** 3300 Eger, Szarvas tér 1. **tel. 36/482-920**) benyújtani.

*

Valamennyi, a régészeti feltárás esetén kívül előkerült régészeti emlék, ill. lelet esetében is törekedni kell a régészeti örökség elemeinek helyszíni megőrzésére. Ha bármilyen tevékenység során váratlan régészeti emlék, illetőleg lelet kerül elő, a felfedező (kivitelező, beruházó) köteles a tevékenységet azonnal abbahagyni, és értesíteni a (**Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala** 3300 Eger, Szarvas tér 1. **tel. 36/482-920**), és a területileg illetékes múzeumot (**Jelen esetben: DOBÓ ISTVÁN VÁRMÚZEUM** 3300 Eger, Vár 1. Email: varmuzeum@div.iif.hu, **Tel.: (36) 312-744 Fax: (36) 312-450**).

*

Jelen munkát a „szerzői jogról” szóló 1999. évi LXXVI. tv. alapján szerzői jogi védelem illeti meg. A közölt adatok szerződéstől eltérő célra való felhasználása, a régészeti lelőhelyekre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozatala vagy továbbadása csak a szerző engedélyével, a 17/2002. (VI. 21.) NKÖM rendelet 7. §, valamint a 47/2001. (III. 27.) Korm. rend. szabályai szerint történhet.

II. RECSK KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉNEK RÉGÉSZETI KUTATÁSA

II. 1. RÉGÉSZETI LELŐHELYEK RECSK TERÜLETÉN

A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ központi nyilvántartása szerint 14 azonosított régészeti lelőhely ismert Recsk határában, kiegészülve 1, a domoszlói határszélen jegyzett lelőhellyel (adatszolgáltatás 2015. október, majd szakmai adatokkal kiegészített adatszolgáltatás 2016. januárjában), további 6 jelenség azonosítatlanként szerepel a nyilvántartásban.

A lelőhelyek átnézésekor néhány alapvető pontosítás elkerülhetetlen:

Recsk nagyközség korábbi településrendezési tervéhez Fodor László, a Dobó István Vármúzeum régésze készített térképi áttekintést, mely a múzeum régészeti adattári bejegyzéseire hivatkozva jelzi néhány lelőhely kiterjedését (3. melléklet). Ezzel szemben a központi nyilvántartás, esetenként ugyanezen forrásokra hivatkozva, a lelőhelyek vonatkozásában más térinformatikai kiterjesztést közöl. A Fodor L. által közölt adatok összehangolása a központi nyilvántartás adataival ezidáig nem történt meg. Történeti térképek alapján további pontosító adatok állnak rendelkezésre.

Jelen hatástanulmány elkészítésekor igyekeztünk a különböző forrásból származó adatok egybevetésére és feltételeken körvonalaztuk Recsk település középkori településmagját. A lelőhelyek azonosítása során nyilvánvalóvá vált, hogy a Recsk határában jegyzett *Recsk 14 - Kanácsvár 63752 azonosítójú lelőhely és Recsk 10 – Lángos 63750 azonosítójú lelőhely* Mátraderecske határába esik. Azonosításra kerültek a *Szederjesvár – Recsk azonosítatlan 3 – 44839; Györkei tető – Recsk azonosítatlan 5 – 49169; Martonka – Recsk azonosítatlan 6 – 49175* azonosítójú lelőhelyek; a korábbi hatástanulmány adatsora és az Egri Vármúzeum régészeti osztályával történt adategyeztetés után jeleztük egyes lelőhelyek pontosítható kiterjedését (pl. *Bánhegy, Tórét I-III*, stb. - 1. melléklet).

A nagyközség rendezési tervének tervlapjain a hatástanulmánnyal összhangban kerültek jelölésre a régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek. A fentiek alapján jelen tanulmányban jelzett változtatások figyelembe vételével **össességében 16 azonosított régészeti lelőhely ismert Recsk határában**. Néhány esetben javaslatot teszünk további kutatási irányokra, pl. épített emlékek tekintetében. Az elemzés során minden olyan ismert lelőhelyet érintettünk, melyek egészben vagy részben a település határában fekszik (*Recsk 12. lh. – Domoszló, Oroszlánkő vára; Recsk 10. lh. – Szederjes*), illetve történetileg kapcsolódnak a településhez (*Mátraderecske - Kanácsvár*).

Jelen tanulmányban a szakmai adatszolgáltatáson túl főleg a 2016. januárjában elvégzett terepszemlére, a Dobó István vármúzeummal történt adategyeztetésre, és a megjelent szakirodalomra támaszkodunk.

Jelen Örökségvédelmi hatástanulmány a település határában lévő régészeti lelőhelyeket veszi sorra - az ismert régészeti lelőhelyek részletes adatait 1. számú mellékletben, áttekintő táblázatuk az 5. sz. mellékletben található.

Az ismert régészeti lelőhelyek területi kiterjedését térképlapokon jelöltük. Az ismert lelőhelyek egy része részben vagy teljesen belterületbe vont beépített terület (*Recsk 4. lh – Temető, feltételezett középkori településrag egy része*), mely területhasználat jelentős mértékben beavatkozást jelentett a lelőhelyek állapotába, több régészeti jelenség véglegesen elpusztulhatott, pl. a középkori templomfalakat alapozásig visszabontották. A település határában folyó kiterjedt bányatevékenység nagymérvű beavatkozást jelentett a környezetbe, többek között teljes mértékben elpusztítva az esetleges őskori/középkori bányatevékenység nyomait, az 1950-es években előkerült kardlelet kontextusát (*Recsk 9. – Csákánykő, andezit kőfejtő, kényszermunkatábor, a Lahóca keleti végében feltételezett földvár – Recsk 16. lh. és a Recsk 11. lh - Györkei-tetőn* adatolt régészeti jelenségek szintén a bányászat által sérültek). A robbanóanyag raktár honvédségi területen korábban szintén sérülhetett a régészeti érdek.

Pontosításra kerültek a régészeti terepbejárással adatolt lelőhelyek. E lelőhelyek kiterjedése közelítőleg térképre vihető, így helyrajzi számokkal jelölhető. Belterületi részeken a lelőhely tényleges nagyságának vizsgálata a beépítettség miatt nem végezhető.

Munkánk során törekedtünk arra, hogy ismételten bejárjuk az ismert régészeti lelőhelyeket, és esetenként összhangba hozzuk a különböző forrásokban lévő egyes lelőhelyek kiterjedésére vonatkozó adatokat (lásd 3. mellékletben közölt adattári térképek ellentétes adatai). A régészeti terepbejárás módszerével a szántóföldi művelés alatt lévő területeken jó eséllyel figyelhetőek meg az egykori települések nyomai. Az tény, hogy a település határában viszonylag kevés a szántóföldi műveléssel hasznosított terület (ténylegesen csak *Recsk 1 – Bánhegy egy részén, Recsk 2 – Tórét lelőhelyen és Recsk 13 - Lak-puszta területén*). A környékbeli várak alaprajza Dénes József és Nováki Gyula kutatásaiból viszonylag jól ismert (3. melléklet).

A terepbejárás során csupán Lak falu feltételezett helyén gyűjtöttünk nagyon apróra tört kerámiatöredékeket.

II.2. RÉGÉSZETI ÉRDEKŰ TERÜLETEK RECSK HATÁRÁBAN

Jogszabályi környezet: A Kötv 7.§ 14. pontja szerint régészeti érdekű területnek, azaz jelenleg nem tényleges, de lehetséges lelőhelynek minősül *minden olyan terület, ahonnan régészeti emlék és leletek előkerülése várható*. Különös tekintettel az egykori vízfolyások, erek és folyók magas partvonulataira, valamint olyan területekre, melyek korábbi időszakokban megtelepedésre alkalmasak voltak.

A régészeti örökség védelme érdekében ezért minden esetben különös gonddal kell eljárni az építési és művelési ág változási engedélyek kiadásakor, mivel *bármilyen, a föld felszíne alá mélyedő kivitelezési munkával a régészeti örökség elemei pusztulhatnak el*.

Természeti adottságok: Recsk nagyközség Heves megye nyugati részén, a Kis-Mátra északi lábánál helyezkedik el, Gyöngyöstől 34 kilométerre, Egertől 24 km-re. A Parádi-Recski medence patakjainak vizét a Parádon eredő Tarna-patak gyűjti össze, mely a Zagyva vízgyűjtő rendszeréhez tartozik. A Tarna parádi forrása és a beléje siető mátrai patakok általában hóolvadáskor és nyári nagy esők alkalmával áradnak meg. Ilyenkor a völgytalpakat elöntik. A kistáj 217 és 368 m közötti tengerszintfeletti magasságú medencedomság a pannonban-pleisztocénban kiemelkedett Mátra és az északi, mozaikszerűen elhelyezkedő hegycsúcsok között. A felszínt vékonyabb-vastagabb periglaciális vályogtakaró fedi, ami a pleisztocénban lejtős tömegmozgásokkal átdolgozódott. Recskén az eocén korú szubvulkáni andezit test triász mészkőbe nyomult. A két kőzet kölcsönhatásából szkarnos, polimetallikus rézércesedés jött létre. A régóta ismert Lahóca-hegyi ércesedés ennek felszín közeli része (http://www.hidrotanszek.hu/Letoltes/TAMOP-Tanulmanyi_vezeto-Oktatasi_segedlet/TAMOP_2-tanuti-vez-szoveg.pdf).

A beépítettség, elfedés, illetve vegetációs borítás miatt feltételezzük, hogy a településen további helyeken is várható régészeti lelet, jelenség előbukkanása, kiemelten a patakok ártéri szintje mentén.

Ércbányászat az őskorban és a középkorban: A régészeti érdekű területek számbavételénél meg kell említeni mindazon területeket, ahol felszíni, felszínközeli rézércelőfordulással lehet számolni, ha kisebb kiterjedésben is. Ezek még újkori felfedezésük előtt is jelentőséggel bírhattak, sajnos a korábbi bányászati nyomokat feltehetően teljesen elpusztította az újkori fejtés. Ilyen területként említendő a Baj patak alsó szakasza és a szomszédos Nagyrézoldal, ahol a 19. század közepén a felszínen termésváz került elő. A Baj-pataki rézércesedést a 19. század közepén fedezték fel, amikor a Tarna-patak, Kalapos-tető és Tisztafar-tető (régbben: Aszalas-hegy) által határolt terület vízmosásaiban több kilós

termésrész-aggregátumokat találtak (<http://geomania.hu/lelohely.php?lelohely=188>). Az Áldáska-tározó és akna, valamint a Baj-patak "réztermelő" ágai most is a Honvédség tulajdonában lévő, bekerített területen található. *Az ércesedés központja a Recsk északnyugati határában húzódó Lahóca hegy* (Csiffáry 2009). Az említett területek környékén talán még sikerülhet iparrégészeti nyomokat azonosítani, ezért minden tereprendezési munkát kiemelt figyelemmel kell kísérni.

A régészeti kutatás a recski rézlelőhelyek kiaknázásával hipotetikusan más az őskortól – kiemelten a későbronzkor időszakától számol, melyre közvetett bizonyítékként idézik a recski andezitbánya területén előkerült bronzkardokból álló kincsleletet is (Recsk 9. lh). „*A rézkor időszakában használatos rézlelőhelyek a mai Magyarország területén nagy valószínűséggel a Mátrában (Recsk), a Mecsekben és a Zempléni-hegységben (Telkibánya), illetve Rudabánya környékén lehettek.*” (Magyar régészet az ezredfordulón 130. oldal).

A középkorból a Mátra déli oldalán, Domoszló határában lévő vasércbányáról van csupán adat (III. András magyar király Budán 1296. június 24-e előtt, a Keresztelő Szent János ünnepét megelőző napokban kiadott oklevelében), az ún. kelet-mátrai ércterülethez tartozó Parád és Recsk térségében középkori eredetű színesérc-bányászatnak nincs nyoma, bár a koraújkori engedélyeztetési eljárások során említene pl. a Vörösvár-hegyen talált régi, beszakadt ércbányákat 1767-ben, illetve 1769-ben a recski határban a Tarna patak mellett vasércbánya nyitására adnak ki engedélyt (Csiffáry 2009).

A történeti tájhasználatban jelentőséggel bírnak, mint régészeti érdekű területek az egykori utak is, melyekből több haladhatott át Recsken: Parád – Recsk – Verpelét irányába a Tarna-völgyben vezető út a Debrővölgy felé, Verpelétnél keresztezve a Gyöngyös – Eger utat, illetve Sirok felé, továbbá lehetett egy út, mely Mátraderecskét kötötte közvetlenül össze Lakfalu közelében haladva Szajlával (3. melléklet).

A mellékelt lelőhelyjegyzék (1. melléklet) lelőhelyei között több olyan is van, amelynél egyetlen földrajzi területen több korszakban is megtelepedett az ember, s több kultúra emlékménye is megtalálható. Ilyen lelőhely pl. *Recsk 1. Bánhegy, Gyulamajori lelőhelyek* (Recsk 7-8. lh), *Recsk 14. – Martonka* lelőhelyek. A nagyközség belterülete is megtelepedésre különösen alkalmas földrajzi adottságokkal rendelkező területen fekszik, így itt is lehet számítani további régészeti emlékek előkerülésére, éppen ezért az ismert régészeti lelőhelykiterjedéseken túl egy régészeti érdekű terület - régészeti övezet is megjelölésre került (2. és 4. mell.). Ezek mellett gyakrabban kerülnek elő kisebb településnyomok, csárdák, stb.

II. 3. RÉGÉSZETI LELŐHELYEK RECSK TERÜLETÉN - TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Tekintettel arra, hogy a település határában kevés a szántóföldi műveléssel hasznosított terület, ahol egy régészeti terepbejárás települések nyomait azonosíthatja, ezért van nyilván kevesebb adatunk a korábbi megtelepedésekről, resp. a korábban szántóföldként művelt és régészetileg bejárt területen visszagyepesedtek, így hitelesítésük feltárás nélkül nehézkes, pontosabb kiterjedésük csak további vizsgálatokkal, pl. geofizikai felmérés, pontosítható. Recsken a legkorábbi leletek az adattári adatok alapján a mezolitikumba sorolható hosszú pengék, melyeket a településtől délkeletre, a vasút közelében találtak a Martonka határrészben, melyeket talán mamutvadászat alkalmával használtak, hiszen Heves megye több mamutlelettel rendelkezik.

A neolitikumból nem ismerünk településnyomot.

A környéken számos őskori – bronzkori földvár létezett (Dénes – Nováki 1995; Nováki 1997; Baráz – Nováki 2000), melyeket valószínűleg a kevésbé kutatott a földművelésre és állattartásra sokkal alkalmasabb sík területeken lévő, erődítés nélküli települések láttak el élelemmel (Dénes -Nováki 1995). Számolunk a bronzkori hatvani, füzesabonyi, pilinyi és kyjatice kultúra megtelepedésével a patakok ártéri területeinek peremén, kiemelten több kisebb ér, patak összefolyásánál. Bronzkori településnyomot az határrészből számos helyről ismerünk, pl. *Bánhegy, Tórét, Gyula-major, Buzásvölgy lelőhelyei*. Kiemelendő a munkatáborban talált bronz kardokból álló raktárlelet (Mozsolics 1972).

A későbbi időszakokból a kutatás hiányosságai miatt kevés adattal rendelkezünk, de valószínű, hogy a terület többé-kevésbé a bronzkortól folyamatosan lakott volt. Vaskori leleteket *Martonka határrészből és Recsk 6. lh. – Gyulamajor* lelőhelyről ismerünk. Ismeretlen korú temetőről egyelőre csak *Gyulamajor* lelőhelyről van tudomásunk, ahol szarmata telepnyomok is előkerültek.

Avar település *Martonka* határrészben került feltárássra.

A korábbi szórványos adatok után jelentős településhálózat alakult ki az államalapítás idején és utána nem sokkal, amit a környező települések és a Mátra gerincén lévő várak emlékanyagai is jó adatolnak.

A terület XI—XIII. századi birtokviszonyai alapján Recsk és Derecske az Aba-nemzetség tulajdonában lehetett. A környéken a legtöbb középkori adatot Recskről és a magát erről a birtokáról nevező családról ismerjük. Mind a falu, mind pedig a család az 1330-as években tűnik fel először az oklevelekben. 1332—37 között említik a pápai tizedjegyzékek Recsk Szent György tiszteletére szentelt plébániatemplomát, melynek alapfalait Kovács Béla ásta ki a mai temetőben. Soós Imre szerint egy 1329-ben említett „Rexy” is a falura vonatkozhat (Feld 1982-1983). 1692-ből illetve 1697-ből ismerjük a Recski család címerét, a címerkép megegyezik az ismert Aba-nemzetségbeli ágak címerével, ami arra utal, hogy a Recskiek is az Aba-nemzetségből erednek. A mai Recsk határában található a középkori Lak falu is, melyet 1320 körül a Csobánka-ág birtokolt, majd 1327-ben Kompolti Imre kap a királytól egy Lak birtokot Heves megyében, melyet azután szolgájának, Ivanics Pálnak ad tovább. 1447-ben Pelsöci (Bebek) Miklós zálogosította el Lak birtokát (Feld 1982-1983).

A Mátra déli oldala alatt a Nagy—Koncsúr, Nyikom, Tót-hegyes, Pizskés-tető, Galyatető, Csór-hegy, Kékes-tető, Cserepes-tető, Szederjes-tető, Kalapos-tető vízválasztó főgerinctől délre eső hegységgrészt értik. Ez a terület kapcsolódik É—D irányú völgyeivel a megye alföldi részeihez és a terület természetes középpontját képező Gyöngyös—Abasár térséghez. Az Árpád-korban a terület egészen az Aba-nemzetség különböző ágai osztoztak (Dénes 1985). A gerincen futó várak sorába tartozik a részben Recsk határába nyúló *Recsk 12. lh - Domoszló – Oroszlánkő* (1325-ből ismerjük említését) és *Recsk 10. lh - Recsk/Kisnána – Szederjesvár* (mely írásos forrásokban nem szerepel) (3. melléklet). A középkori várak mindenekelőtt más-más tulajdonos kezén lévő birtokközpontok és lakóhelyek voltak. A nagyrészt még a tatárjárás előtt felépült földesúri lakóhelyekre az a jellemző, hogy a kisebb, egyedülálló fa- vagy kőtoronyot, épületet fa—földszerkezetű sánc és árok védte. *Recsk—Szederjesvár* esetében nem ismerünk kőépítkezésre utaló felszíni nyomot. Oroszlánkő alakja, mérete szintén korai építésre utal. „*Mindkettő egykorú lehet a „történelem nélküli”, kisméretű XI—XIII. sz.-i várakkal, a különbség csak annyi, hogy míg Nyesettvár, Szederjesvár, Világosvár és társaik nem élték túl a XIII. sz. vége—XIV. sz. eleje anarchikus korszakát, addig Benevár és Oroszlánkő a XV., illetve a XVI. századot is megérték, bár szerepük jelentéktelen volt. Birtokosaik az Anjou-kortól kezdve már nem lakták őket, csak menedékhely és értékőrző funkciójuk lehetett. A várak elhelyezkedését vizsgálva azt állapíthatjuk meg, hogy valamennyi hegytetőn helyezkedik el. A Mátra területén található a mai országterület legmagasabban fekvő középkori várhelyei*” (Szederjesvár (660 m; Oroszlánkő (602 m) (Dénes 1985).

A Mátraderecske határában lévő Kanázsvárral összefüggésben Feld István úgy véli, hogy „ugyanúgy, mint Sirok, Oroszlánkő, Bene és bizonyára Markaz várait, a derecskői vár is az Aba-nemzetség építtette, közelebbről minden valószínűség szerint az az ága, melyből a Recski-család származott ... A Recski-család XIV—XV. századi szereplése elképzelhetővé teszi, hogy még továbbra is használatban volt a vár. Csupán annyi biztos, hogy a XVI. században már nem állt. Az azonban lehetséges, hogy a középkorban nem Derecske, hanem Recsk területén emelkedett, azaz tulajdonképpen a recski vár volt.” (Feld 1982-1983).

Az 1549. évi összeírás feltünteti a nemesi kúriák számát, de annak ellenére, hogy Derecskén a falu lakosságának felét kúriális nemesek birtokolják, itt egyetlen kúriáról sem ad számot, ellentétben a szomszédos Recskkel, ahol négy is van. Ezek a kúriák nemcsak Recsk belterületén, hanem annak határában is állhattak, mint birtokosai az öt derecskői jobbágyteleknek is. Nem kizárt, hogy ilyen kúriához tartozó épületek nyomát figyeltük meg a Bánhegyen (3. melléklet) A határban néhány olyan tanyáról tudunk, amelyek nem tartoztak a derecskői közigazgatás alá, de Derecske magáénak vallotta őket és korábban földesúri allodiumok, később uradalmi majorok voltak, ezek közül Lak ma Recsk határában található (Bakó 1978-1979). „*A Mátraalja településeiről elmondható, hogy topográfiai helyzetük a középkor óta azonos, azzal a megjegyzéssel, hogy a belterület kiterjedése, határai, az egyes falurészek funkciói korszakonként változáson mentek keresztül*” (Bakó 1978-1979).

III. A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVBEN ELŐÍRÁNYZOTT VÁLTOZTATÁSOK RÉGÉSZETI VONATKOZÁSAI ÉS ÖRÖKSÉGVÉDELMI JAVASLATTÉTEL

Recsk település határában 16 azonosított és 2 további adatok nélküli azonosítatlan lelőhelyről beszélhetünk, melyek részletes leírását az 1. számú melléklet tartalmazza.

A lelőhelyek a településszerkezeti terveken és a településrendezési tervlapokon feltüntetésre kerültek. A helyi építési szabályzat hivatkozik a régészeti lelőhelyek által érintett telkek területén történő építésre vonatkozó jogszabályokra.

A Kötv 11.§-a szerint a régészeti lelőhelyek ex lege védettek, de régészeti érdekű területről is a régészeti örökség elemei csak feltárás keretében mozdíthatók el (Kötv 19.§ (1). A földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal, beleértve az ásványi vagyон kitermelését is (a továbbiakban együtt: fejlesztések, beruházások), a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni. A régészeti

örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el (Kötv 19.§ 1-2). A régészeti feltárások költségeit általában annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált (Kötv 19.§ 3).

A régészeti feladatellátás hatósági ár alapján végezhető. A hatósági ár képzésének szabályait, módját és mértékét jogszabály határozza meg. A hatósági árra vonatkozó szabályokat évente felül kell vizsgálni (Kötv 19.§ 4).

Régészeti feltárás elvégzésére jogosult

- a) a Magyar Nemzeti Múzeum,
- b) a Budapesti Történeti Múzeum,
- c) a megyei hatókörű városi múzeum,
- d) a régészeti gyűjtőkörrel rendelkező területi múzeum,
- e) a régészet szakon mesterképzés folytatására jogosult felsőoktatási intézmény,
- f) a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézete, valamint
- g) a Hivatal.

A nyilvántartott régészeti lelőhelynek a beruházással kapcsolatos földmunkával érintett részén megelőző régészeti feltárást kell végezni.

A földmunkával járó beruházások előkészítése során előzetes régészeti dokumentáció készíthető, különösen a földterület-kiválasztáshoz és nyomvonal-kijelöléshez. Nem nagyberuházás esetén a beruházó az előzetes régészeti dokumentáció készítésével a feltárássra jogosult intézményt bízhatja meg (Kötv 22.§).

Nagyberuházások esetén a Kormány évente új szempontrendszert ad ki: *a nagyberuházás vagy kisajátítás esetén folytatott régészeti feltárás tervezési és egyéb szakmai szempontjairól* (ezzel kapcsolatban érdemes megkeresni előzetesen az eljáró hatóságot). Nagyberuházás esetén előzetes régészeti dokumentációt kell készíteni, melyet az a beruházóval kötött írásbeli szerződés alapján a Hivatal készít el. A nagyberuházást megelőző feltárást csak akkreditált, feltárássra jogosult intézmény (a továbbiakban: akkreditált intézmény) vagy a Hivatal végezheti jogszabályban meghatározottak szerint (Kötv 23.§).

Olyan, beépítésre szánt terület esetében, melyek területén régészeti lelőhely található a beruházások földmunkával, közműkiépítéssel járhatnak/járnak, ezért szükséges a régészeti örökség érintettségének vizsgálata. A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyen a hatóság örökségvédelmi engedélye szükséges:

- a. minden 30 centiméter mélységet meghaladó földmunkához, tereprendezéshez, valamint depó, feltöltés, töltés létesítéséhez
- b. régészeti emlék megóvási, konzerválási munkálataihoz

E lelőhelyek védelmére MEGELŐZŐ FELTÁRÁSt javaslok. Amennyiben a fejlesztés nagyberuházásnak minősül, a Kötv 23.§) rendelkezései alapján előzetes régészeti dokumentáció készíttetése kötelező (fogalomkifejtést lásd a 6. mellékletben) :

„Az előzetes régészeti dokumentáció készítése során – a jogszabályban meghatározott kivételekkel – próbafeltárást kell végezni, amely nem a megelőző feltárás része. Az előzetes régészeti dokumentáció zárodokumentuma a feltárási projektterv. A feltárási projektterv meghatározza a nagyberuházáshoz kapcsolódó valamennyi régészeti feladatellátást, annak módját, az érintett területet és annak régészeti jellemzőit, a várható kockázatokat. A feltárási projektterv tartalmazza továbbá a projektterv készítésének időpontjában irányadó szabályok szerint, valamint a 23/E. § (2) bekezdése alapján a régészeti feladatellátást végző, feltárássra jogosult intézményt.”

Recsk belterülete beépítettsége miatt régészetileg pontosabban nem értékelhető, viszont jelöltük a régészeti érdekűnek tekinthető területeket - belterületi régészeti övezetként, a belterületen belül bármilyen földmunka esetén régészeti szakfelügyelet javasolt. A régészeti szakfelügyelet részben az ismert lelőhelyek kiterjedésének meghatározására ad lehetőséget (középkori településmag, lásd még térképmelléklet, 1-2. melléklet), részben konkrétan „leletmentesíti” a beruházási területeket, így elkerülhető kulturális örökségünk megsemmisülése.

Olyan, beépítésre szánt terület esetében, melyet régészeti érdekű területként határoztunk meg, szintén nagyobb felületű földmunkával járó változtatás esetén célszerű előzetes régészeti dokumentáció készíttetése. **Lelet előkerülésekor a hatályos**

jogszabályok szerinti bejelentési kötelezettség és eljárásrend követése kötelező. EU-s ill. nagyberuházás esetén ERD készíttatése kötelező!

A településrendezési terv által közvetlenül nem érintett, de minden földmunkával járó beavatkozást (alapás, közművesítés stb.) fokozott figyelemmel kell kísérni minden ismert régészeti lelőhelyen és a kijelölt régészeti érdekövezetekben (középkori településmag). Ezek a kialakult használat folytatható, de attól a lelőhely nem károsodhat. Lelet, vagy jelenség előkerülésekor a 2001. évi LXIV. tv. szerint kell eljárni.

*

A település határában található épített emlékek (Recsk 10 – Szederjesvár; Recsk – Domszló 12. lh – Oroszlánkő vára) helyben megtartandó emlékek, mint tájképileg jelentős földvárak a természetvédelmi törvény által is ex lege védettek.

A lelőhelyek pontosabb felmérése pl. geofizikai módszerek alkalmazásával tovább adathozható. A vár/földvár lelőhelyek esetében javasolt a kiemelt védettség, mely számos új lehetőséget jelenthetne a település kulturális életében, turisztikai vonzerejében.

A módosított 2001. évi LIV. törvény rendelkezései alapján fontos azon lelőhelyek válogatása és egyedi felmérése, melyek mint emberkéz alkotta morfológiai formák ma is terepen tereptárgyként azonosíthatók, ezáltal megfigyelhetők a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban Tvt.) „*kunhalom*” és „*földvár*” definíciójának. Ezek megfelelő felmérése további védelmük érdekében alapvető és sürgető. Kiterjedésük, állapotuk, művelési módjuk, növényzeti borításuk pontos felmérése, esetenként történeti térképek alapján történő elemzése, történeti adatokkal való alátámasztása és a veszélyeztető tényezők kiértékelése alapján a felmérés célja hatékony kezelési javaslatok megfogalmazása lehet.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítása

12. § Az ország kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű nyilvántartott régészeti lelőhelyeit jogszabályban kell védetté nyilvánítani.

13. § (1) A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely a lelőhelynek akár részleges állapotromlását eredményezheti.

(2) A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyhez védőövezetet lehet kijelölni.

(3) A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely kategóriába kell sorolni.

(4) Kiemelten védett az a lelőhely, mely kivételes tudományos jelentőséggel, és nemzetközi vagy országos szempontból kiemelkedő fontossággal bír. Fokozottan védett az a régészeti lelőhely, melynek tudományos jelentősége megállapítható, és egy nagyobb tájegységre nézve kiemelkedő fontossággal bír.

14. § (1) A védetté nyilvánítás előkészítését a Hivatal folytatja le, amely évente legalább egyszer javaslatot tesz a nyilvántartott régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítására.

(2) A védelem alá vonni tervezett lelőhelyhez és a lelőhely régészeti védőövezetéhez tartozó ingatlanok tulajdonosait és az egyéb érintett személyeket jogszabályban meghatározott módon értesíteni kell.

*

IV. RECSK KÖZIGAZGATÁSI HATÁRÁBAN LÉVŐ RÉGÉSZETI LELŐHELYEK MEGÓVÁSA - ÖRÖKSÉGVÉDELMI JAVASLATTÉTEL - ÖSSZEFOGLALÁS

Jelen Örökségvédelmi hatástanulmány régészeti munkarésze tartalmazza:

- az ismert régészeti lelőhelyekre vonatkozó adatokat, kiegészítve a 2016. év januárjában végzett terepmunka és az adattári, történeti adatok elemzésének tapasztalataival (1. és 4. melléklet)
- a terepbejárást követő örökségvédelmi hatáselemzését a hatályos jogszabályi követelmények teljesítésével
- elemzi a régészeti emlékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségeit.

A fenti tanulmányban jelzett változtatások figyelembevételével (azonosítatlan lelőhelyek azonosítása, illetve más településekhez tartozó lelőhelyek kihagyása után) **összességében 16 azonosított régészeti lelőhely ismert Recsk határában.**

Recsk több évszázados múltra visszatekintő település, a környék különösen a bronzkorban illetve a középkortól volt intenzíven lakott.

A dokumentált régészeti lelőhelyek kulturális örökségünk részét képezik, melyek védelme érdekében a terület- és településfejlesztéssel, valamint a terület- és településrendezéssel kapcsolatos beruházások tervezését e védelemmel összhangban kell megoldani. A régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük.

A régészeti lelőhelyek a településszerkezeti terveken és a településrendezési tervlapokon feltüntetésre kerülnek. A helyi építési szabályzat hivatkozik a régészeti lelőhelyek által érintett telkek területén történő építésre vonatkozó jogszabályokra.

A lelőhelyek főbb adatait (*név, helyrajzi szám*) be kell illeszteni a Helyi Építési Szabályzat régészeti örökség védelmével vonatkozó szakaszának megfelelő helyére, illetve fel kell tüntetni a szabályozási terv térképlapjain is.

Recsk bel- és külterületén ismert régészeti lelőhelyek részletes leírását az 1. számú melléklet tartalmazza, áttekintő táblázatuk az 5. számú mellékletben található.

A település (igazgatási területe: 4537 ha) régészeti öröksége a mai napig - kevés leletmentést (*Recsk 14. lh - Martonka, Recsk 4. lh - Temető*) leszámítva régi, terepbejárási adatokból és véletlenszerű leletelőkerülések (kardlelet) nyomán ismert. A település régészeti örökségének pontosabb terepi feltérképezésére ezidáig nem került sor. Régészeti terepbejárás

jelen munkát megelőzően 1986-ban történt, amikor Szabó János József és Kapás Imre Adatok a két Tarnavölgy régészeti topográfiájához című szakdolgozathoz végeztek a környéken terepbejárásokat. A lelőhelyek kiterjedése a kevés szántóföldi művelésben lévő terület miatt hagyományos módszerekkel nehezen pontosítható, viszont a gyepes borítás jó eséllyel védi meg a lelőhelyeket a következő generációk számára (ellentétben pl. a tuskózó fakitermelés mélyen roncsolhatja azokat!).

Tekintettel arra, hogy a település átfogó régészeti topográfiai felmérése mindeztáig nem történt meg, számos helyen várható további lelőhely azonosítása. Meggyőződésünk, hogy amennyiben terület kutatottságának intenzitása nőne, számos új adat kerülne felszínre.

A lelőhelyek különböző jellegűek és minőségűek, ásatások, régészeti bejárás, adatgyűjtés alapján stb. útján múzeumba bekerült régészeti anyagot jelentenek. Különböző korszakból származó településmaradványok, temetők, szórvány leletek. Általános elvként fogalmazható meg, hogy a régészeti lelőhelyek tényleges horizontális kiterjedése gyakran nem feleltethető meg teljes mértékben a felszíni leletek szóródása által meghatározható területtel. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a felszíni adatok alapján sugalltakkal rendszerint nagyobb kiterjedésű régészeti lelőhelyekkel szükséges számolnunk a munkák során, ezért **különös gonddal kell eljárni az építési és művelési ág változási engedélyek kiadásakor.**

Mivel Recsk közigazgatási területének egy része a beépítettség, erdőborítottság, kaszálók miatt régészeti terepbejárással nem vizsgálható, felhívjuk a figyelmet arra, hogy a területrendezések során *bárhol kerülhetnek elő eddig nem ismert régészeti lelőhelyek.* Minden beruházás, földmunka alkalmával fokozottan figyelni kell az esetlegesen előkerülő leletekre, a nagyobb földmunkával járó tevékenységek az ott található leletek bolygatásához, részleges pusztulásához vezettek (Recsk esetében példaként a beépítés hatása és a bányászati tevékenység említhető). Különösen fontosnak tartjuk, hogy a település vezetése kiemelt figyelmet fordítson a régészeti jelenségekre, leletek előkerülésére pl. a foghíjtelkek beépítése során, és együttműködjön az illetékes hatóságokkal az örökségvédelem érdekeinek érvényesítésében.

A jelenlegi területhasználat a külterületi szakaszok esetében viszonylag kis mértékben, de folyamatosan (elsősorban szántás okozta bolygatás), míg belterületen már nagyobb mértékben, de alkalomszerűen (főként építkezések, közműfektetések) veszélyezteti a kulturális örökség ismert és eddig azonosítatlan elemeit. A tervezett változtatások az érintett örökségi elemek (régészeti lelőhelyek) teljes, vagy részleges pusztulásával járnak - ilyen veszély a belterületi lelőhelyek beépítése.

Régészeti lelet előkerülése esetén a hivatkozott jogszabályok szerint kell eljárni, a munkákat fel kell függeszteni és értesíteni kell az illetékes kormányhivatalt és a területileg illetékes múzeumot, mindemellett nagyon fontosnak tartjuk az örökségtudatos lakossági tájékoztatást.

Recsk határában 2 lelőhelyről ismerünk temetkezésre utaló nyomokat (*Recsk 4 – Temető és Recsk 6. lh. - Gyulamajor*, további templom és templom körüli temető valószínűsíthető *Recsk 13. lh. - Lak-pusztá* közelében. A temetők terepi azonosítása terepbejárással csak ritkán lehetséges, ezek pontosabb lehatárolásuk a nehézkes.

Az azonosított régészeti lelőhelyek egy része szántóföldi művelés alatt van (*Bánhegy, Tórét II. és Lakpusztá lelőhelyek*). A folyamatos roncsolás megmutatkozik pl. a terepbejárás során talált régészeti leletanyag elaprózódott mivoltában, illetve a talajréteg eróziójában.

A mezőgazdasági területeken a kialakult használat folytatható, amely szántással, talajjavító, meliorációs tevékenységgel jár együtt, vagy gyepesítés megengedett, de attól a lelőhely nem károsodhat. Lelet, vagy jelenség előkerülésekor a hatályos jogszabályok szerint kell eljárni. **Minden, az eddigi használattól eltérő hasznosításhoz az illetékes járási kormányhivatal előzetes engedélye szükséges.**

A település kulturális - turisztikai kínálatában jelentős szerepet tölthet be a középkori épített emlékanyag. Ezek közül a **kiemelendő Oroszlánkő és Szederjesvár** Recsk déli határán, a Mátra gerincén. További épített örökség – nemesi kúria? előkerülésével lehet számolni a Bánhegyen a megfigyelt kőalapozások nyomán (lásd 3. melléklet). **A felsoroltak olyan helyben megőrzendő épített örökségi elemek**, melyek további kutatása mindenképpen cél lehet, ezek szomszédos településekkel közös - térségi jelentőségű kezelése kiemelt feladat. **Megfelelő örökségvédelmi kezeléssel a település turisztikai vonzerejének részévé válhatnának.** Ehhez nyilván átgondolt fejlesztési koncepcióra van szükség, mely túlnövi jelen tanulmány kereteit. **A jelenlegi temetőben javasoljuk az egykor a közelben állt középkori templomra utaló tábla, stb. kihelyezését.**

Tekintettel a régészeti érdekű területek fejezetben leírtakra minden földmunkával járó beruházás esetén javasolom kikérni az örökségvédelmi hatóság (Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala 3300 Eger, Szarvas tér 1. tel. 36/482-920) véleményét, és előzetes hatásvizsgálat készítését. Nagyberuházás esetén előzetes régészeti dokumentáció készíttetése kötelező (lásd III. fejezet).

A fenti munkarész a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok, az elvégzett terepbejárás adatainak kiértékelése alapján és a megismert fejlesztési tervek ismeretében készült. A település közigazgatási területén időközben előkerülő újabb régészeti lelőhelyekről a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ vezet közhiteles nyilvántartást, ezért minden tervezett beruházás és nagyobb földmunkával járó tevékenység előtt javasolt az érintett területen található vagy feltételezhető régészeti lelőhelyekről tájékozódni. Ezzel elkerülhető a kulturális örökség elemeinek indokolatlan veszélyeztetése.

V.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Bakó Ferenc:** Palóc hadas település a Mátraalján. Az Egeri Múzeum Évkönyve - Annales Musei Agriensis 16.-17. (1978-1979)
- Baráz Csaba:** Regélő kővárak, rejtőzködő sáncok Észak - Magyarország hegyvidékén. Óskori és középkori települések Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megyékben.
- Bél Mátyás:** Heves megye ismertetése 1730-1735. Szerkesztő: Bán Péter. Fordította: Kondorné Látkóczki Erzsébet. Eger, 2001. Heves Megyei Levéltár 8.
- B. Bónis Éva — Sz. Burger Alice:** Leletmentő ásatások az 1955. évben. Archaeológiai Értesítő 1957
- Borovszky Samu:** Heves vármegye. Magyarország vármegyéi és városai, 1910
- Csiffáry Gergely** · Az ércbányászat története a recski Lahócában, 1850-1979. Érc- és Ásványbányászati Múzeum Alapítvány kiadványa, Rudabánya 2009
- Dénes József:** A Mátra hegység Árpád-kori várai. Castrum Bene I. 1989. 42-55.
- Dénes József:** Árpád-kori várak a Mátra déli oldalán. Az Egeri Múzeum Évkönyve - Annales Musei Agriensis, 21; 1985. pp. 77-92
- Dénes József-Nováki Gyula:** *Óskori várak a Mátrában.* In mátrai Tanulmányok, Gyöngyös 1995, pp. 7-28
- Feld István:** A mátraderecskei Kanázs-vár és az éllel ellátott henger alakú tornyok. Agria 19. (Az Egeri Múzeum Évkönyve - Annales Musei Agriensis, 1982-1983)
- Gerő László:** Magyarországi várépítészet. Budapest, 1955
- Gerő László:** Magyar várak. Budapest, 1968
- Mozsolics Amália:** Újabb kardleletek a Magyar Nemzeti Múzeumban II. Archaeológiai Értesítő 1972, 188-205
- Nováki Gyula:** Óskori várak a Mátrában. Mátrai Tanulmányok 1995. 7-28.
- Nováki Gyula:** Középkori várak új felmérése a Mátrában. Mátrai Tanulmányok 1997. 7-20.
- Nováki Gyula - Baráz Csaba:** Óskori és középkori erődített telepek, várak Heves megye Mátrán kívüli területén. Agria 36. - Dobó István Vármúzeum Évkönyve 2000 Eger
- Pesty Frigyes:** Heves megye helynévtára. Sajtó alá rendezte: Csiffáry Gergely. Szerkesztő: Bán Péter. Eger, 2005. Heves Megyei Levéltár 11.
- Vargha Tivadar:** Sirok vára (5 képpel). Turisták Lapja, 1913 (25. évfolyam)
- Vargha Tivadar:** Mátrai várak (4 képpel). Turisták Lapja, 1913 (25. évfolyam)

VI. NYILATKOZAT

A kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális szakértői nyilvántartás vezetéséről szóló 19/2010. (IV. 23.) OKM rendelet, továbbá a 395/2012. (XII. 20.) Korm. rendelet alapján a kulturális örökség védelmével kapcsolatos régészeti részsakterületen örökségvédelmi hatástanulmány készítése esetében kulturális szakértői tevékenységet folytathatok, a Miniszterelnökség régészeti szakértői nyilvántartásban szerepelek (nyilvántartási szám 90XZ52 - <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/parlamenti-allamtitkar/regeszeti-es-muemleki-szakertoi-nevjegyzek/regeszeti>).

Az általam ellenjegyzett örökségvédelmi hatástanulmány az örökségvédelmi jogszabályokkal és a hatósági előírásokkal összhangban készült, a tanulmányban szereplő tervezett megoldásokra vonatkozó javaslatok azoknak mindenben megfelelnek.

Harta, 2016. január 16.

Kustár Rozália
régész - muzeológus
örökségvédelmi szakértő

I. MELLÉKLET
NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK
RECSK BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

AZONOSÍTOTT LELŐHELYEK

Recsk 1. lelőhely Recsk – Tórét, Bánhegy	
<i>Központi azonosító:</i>	Recsk azonosított 1. lh - 49947 Recsk azonosított 12. - 49165
<i>Jelleg:</i>	Telepnyom bronzkor Telepnyom, kelta Telepnyom középkor Temető, ismeretlen kor
<i>Körülmény:</i>	Helyszíni szemle, Szabó János Győző, 1959 Terepbejárás, Szabó János József - Kapás Imre, 1986
<i>Irodalom, forrás:</i>	Heves megyei adatlapok [KÖH 600/1084/2005] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004 Jelentés régészeti lelőhelyről, Recsk- Bánhegy 1936. [MNM.Rég.Ad.: 23.R.I., Ltsz.: 3380.] Jelentés helyszíni szemléről, Recsk- Bánhegy 1959. [MNM.Rég.Ad.: I.1960/15., Ltsz.: 4894.] Adatok a Felső-Mátra-vidék régészeti topográfiájához, Recsk, Győrke-tető, 2010. [KÖH 600/0520/2010] Adatok a két Tarnavölgy régészeti topográfiájához (szakdolgozat). [DIV Rég. Ad. 419.]
<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz 0298/1-4, 0296 EOVS 289620; 729541
Recsk 2. lelőhely Recsk – Tórét II.	
<i>Központi azonosító:</i>	Recsk azonosított 10. - 49954
<i>Jelleg:</i>	telepnyom, középkor szórványlelet, bronzkor, késő bronzkor
<i>Körülmény:</i>	Terepbejárás, Szabó János József - Kapás Imre, 1986
<i>Irodalom, forrás:</i>	Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Adatok a két Tarnavölgy régészeti topográfiájához (szakdolgozat). [DIV Rég. Ad. 419.]
<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz. 0268/7, 10, 11 EOVS 289312; 729616;
Recsk 3. lelőhely Recsk - Tórét III.	
<i>Központi azonosító:</i>	Recsk azonosított 2. lh - 49948
<i>Jelleg:</i>	telepnyom, Árpád-kor, középkor
<i>Körülmény:</i>	Terepbejárás, Szabó János József - Kapás Imre, 1986
<i>Irodalom, forrás:</i>	Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Adatok a két Tarnavölgy régészeti topográfiájához (szakdolgozat). [DIV Rég. Ad. 419.]

Megjegyzés:	Hrsz: 0311/6-7 EOV 289552; 729325
Recsk 4. lelőhely Recsk – Temető	
Központi azonosító:	Recsk azonosított 4. lh - 49173
Jelleg:	templom körüli temető középkor templom ált. középkor, Árpádkor – Középkor
Körülmény:	Ásatás, Kovács Béla, 1966 Recsk-Temető /Heves m., egri j./ /X./. 1890 körül bontották el a régi templomot, melynek falai részben még e század elején is állottak. „A temető terjeszkedése miatt szükségessé vált a terület feltárása, melynek során megállapítottuk, hogy a középkori, egyenes záródású templomot a barokk korban úgy bővítették, hogy a Ny-i oromfalat elbontották és ide egy félköríves záródású szentélyt emeltek, a D-i oldalra pedig sekrestyét építettek. A XIX.sz.végén a templom középkori falait alapjukig elbontották, a barokk szentély felmenő falát kb. 1 m magasságig találtuk meg.” Kovács Béla Rég. Füzet. 1965 Sz. Burger Alice (szerk.): Az 1965. év régészeti kutatásai / Régészeti Füzetek I/20. (Magyar Nemzeti Múzeum Budapest, 1966) Román korinak említik: Heves Megyei Népújság 1966, 09. számában: Várvallatás magas hegy ormán Egy ősi településnek is nyomára akadtak
Irodalom, forrás:	Heves megyei adatlapok [KÖH 600/1084/2005] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Vegyes kéziratok. [DIV Rég. Ad. 614.] Leletmentési dokumentáció, Recsk-Temető 1966. [MNM.Rég.Ad.: II.74/1967., Ltsz.: 8026.] Ásatási jelentés Recsk. [DIV Rég. Ad. 288.]
Megjegyzés:	Hrsz 1246/1249 EOV 289087; 729170
Recsk 5. lelőhely Recsk – Gyula-major II.	
Központi azonosító:	Recsk azonosított 7. lh - 49951
Jelleg:	Telepnyom (felszíni), késő bronzkor, Árpád-kor
Körülmény:	Terepbejárás, Szabó János József - Kapás Imre, 1986
Irodalom, forrás:	Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Adatok a két Tarnavölgy régészeti topográfiájához (szakdolgozat). [DIV Rég. Ad. 419.]
Megjegyzés:	Hrsz. 0395/6 EOV 293343; 727539
Recsk 6. lelőhely Recsk – Gyula-major	
Központi azonosító:	Recsk azonosított 8. - 49952
Jelleg:	Telepnyom vaskor, Telepnyom, szarmata Temető, ismeretlen kor
Körülmény:	Terepbejárás, Szabó János József - Kapás Imre, 1986
Irodalom, forrás:	Adatok a Felső-Máttra-vidék régészeti topográfiájához, Recsk, Györke-tető, 2010. [KÖH 600/0520/2010]

	Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Adatok a két Tarnavölgy régészeti topográfiájához (szakdolgozat). [DIV Rég. Ad. 419.]
Megjegyzés:	Hrsz. 0375, 0374, 0371 EOV 293141; 727344
Recsk 7. lelőhely Recsk – Buzásvölgy II.	
Központi azonosító:	Recsk azonosított 3. lh - 49949
Jelleg:	Telepnyom (felszíni), bronzkor, késő bronzkor
Körülmény:	Terepbejárás, Szabó János József - Kapás Imre, 1986
Irodalom, forrás:	Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Adatok a két Tarnavölgy régészeti topográfiájához (szakdolgozat). [DIV Rég. Ad. 419.]
Megjegyzés:	Hrsz. 0353/2, 0354/5 EOV 293092; 729082
Recsk 8. lelőhely Recsk - Buzásvölgy	
Központi azonosító:	Recsk azonosított 9. - 49953
Jelleg:	Telepnyom bronzkor, késő bronzkor
Körülmény:	Terepbejárás, Szabó János József - Kapás Imre, 1986
Irodalom, forrás:	Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Adatok a két Tarnavölgy régészeti topográfiájához (szakdolgozat). [DIV Rég. Ad. 419.]
Megjegyzés:	Hrsz. 0353/2 EOV 292615; 729240
Recsk 9. lelőhely Recsk - Csákánykő, andezit kőfejtő, recski kényszermunkatábor	
Központi azonosító:	Recsk azonosítatlan 1. lh - 44837
Jelleg:	késő bronzkor raktárlelet
Körülmény:	Adatgyűjtés, Legányi Ferenc, 1952 Recsk-Andezitbánya (Heves m). <i>Egy andezittömb alatt hegyével egymás mellett feküdt nyolc kard, ezektől néhány centiméterre a kilencedik kard. A kardokat a meredek hegy tövében rejtették el; erre hegycsuszamláskor nagyobb kőtömbök estek. A találók az egyik kardot eltörték, a többiek töredékeit pedig, amelyek valószínűleg a kőomlás következtében törtek el, elhajigálták. A lelet eredetileg is kilenc kardból állott</i> (Mozsolics 1972). „1950 júliusában kőfejtés során – az Államvédelmi Hatóság recski bányájában – rábukkantak arra a gazdag bronzkori leletre, amelyből 7 kard, és 4 kardtöredék került az egri Dobó István Vármúzeumba" DIV LUK TD 81. 16. 1. Muzeális tárgyak első leltára 1949. október 14- 50. 243.; 50. 344. – 50. 352. számú leltári tárgyak (Csiffáry 2009, 17)
Irodalom, forrás:	Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Jelentés bronzkori leletekről [DIV Rég. Ad. 50.] Jelentés szarvaskői építkezésről. [DIV Rég. Ad. 51.] Jelentés gyűjtőútról. [DIV Rég. Ad. 24.]
Megjegyzés:	megsemmisült Hrsz 0103 EOV 284266; 727943
Recsk 10. lelőhely Recsk - Szederjesvár - Szederjes-tető	

Központi azonosító:	Recsk azonosítatlan 3. lh - 44839
Jelleg:	Vár, középkor
Körülmény:	„Remete szederjes: ezen hely egészen a Mátrabérc alatt, látszanak ott most is a régi sáncoknak árkai, hol magukat a retski lakosok a tatár, török és kuruc korszakban elsáncolva védték, s mivel így elszigetelve mint magány remeték éltek, innen eredt a Remete név, a Szederjes pedig abból származott, mivel az odaszorult retski nép az ott bőven termő vadszederral táplálkozott.” Pesty 1864 in 2005 Recsk és Kisnána között, a Mátra főgerincéhez tartozó 676 méter magas Szederjes-tető 660 méter magas északkeleti nyúlványára épült a vár. - Terepbejárás, Dénes József, 1981, 1982, 1983 „A vár sáncait, árkait Pesty Frigyes helynévtárában már említik. A várak felsorolásában Könyöki Józsefnél is szerepel. Pásztor József tudott róla, de a helyszínen nem járt és tévesen a Szederjestető 676 m magas csúcsán tételezte fel a várat. Dénes József 1980-1983 között járt a helyszínen Skerletz Ivánnal együtt, helyesbítették a vár pontos helyét és vázlatos felmérést is végeztek. A felszínen sok csigavonalas díszítésű fehér cseréptöredéket talált, az Árpád-kor késői szakaszából. A várra vonatkozó történeti adatokat nem ismerünk. A Szederjestető Recsktól délre 5 km-re emelkedik, az Oroszlánkőhöz hasonlóan a Kékesről keletre kiinduló mátrai főgerinc hegyeinek egyike. A vár nem a főcsúcsra van. A főcsúcsról két (várépítésre egyaránt alkalmas) oldalgerinc nyúlik ki, a nagyobbik délkelet felé, a kisebbik északkelet felé. A vár az utóbbin van (663.5 m). Három oldalról meredek hegyoldal veszi körbe, különösen az északnyugati járható nehezen. A gerinc igen keskeny, 10-12 m széles, a végén pedig, ahol kissé felmagasodik és maga a vár is van, alig 7-8 m szélességű. A vár központi része a gerinc legvégén, a legmagasabb részen van. Széle, pereme az északnyugati és északkeleti oldalon határozható meg, délkeleti oldala azonban törés nélkül megy át a hegyoldalba. Ezért a vár főtérületének szélessége csak hozzávetőlegesen határozható meg, kb 7-8 méterben, hossza 32 m. A fővárat a gerinc folytatása felől árok védi, ennek hossza 26, szélessége 8-10 m, mai mélysége közepén 2 m. Belső oldalán csekély magasságú sánc kíséri. A központi rész többi oldalán nincs felszíni nyoma erősítésnek. 5 méterrel tovább újabb árok következik. Ez azonban nem csak a gerinc tetejét vágja át, hanem mindkét oldalon messze lenyúlik a meredek hegyoldalra. A nyugati oldalon a gerinctetőtől számítva, 10 méterrel alacsonyabb szinten hirtelen északnak fordul és mintha egy darabig nagyjából vízszintesen haladna. Ez a rész azonban erősen sziklás, töredezett, nem világos a vonala és az sem, mennyiben mesterséges eredetű. Ezért ezt a részt a rajzon nem ábrázoltam. E külső árok másik vége, a keleti oldalon még mélyebbre, 15 méterrel mélyebb szintig követhető. Itt azonban egy modern dózerút megszakította. Az út vonalánál lejjebb nem folytatódik a sánc. Dénes József felveti, hogy a dózerút valószínűleg a sánc itt vízszintesre forduló részén halad. O különben a hegy másik oldalán a sánc végén, mélyen lent, ugyancsak vízszintesre forduló védelmi vonalat tételez fel. Ez nem kizárt, de ezek a vonalak már annyira mélyen vannak és a felettük emelkedő hegyoldalak annyira meredek, hogy a magam részéről itt már nem tételezek fel védelmi vonalat. Ehhez hasonló, meredeken lefutó sánc van az ugyancsak középkori Galyaváron is, de annak sincs vízszintesre forduló folytatása az igen meredek hegyoldalra. A vár egész területén, mint azt Dénes József is leírta, sok fehér színű, java-középkori cseréptöredék található.” (Nováki 1997)
Irodalom, forrás:	Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Mátrai terepbejárások. [DIV Rég. Ad. 445.] Dénes 1985 Nováki 1997, korábbi irodalommal
Megjegyzés:	Hrsz EOV 283451; 729642
Recsk 11. lelőhely Recsk - Györkei-tető, andezitbánya	
Központi azonosító:	Recsk azonosítatlan 5. lh - 49169
Jelleg:	középkori vár?
Körülmény:	Györké, Györké szállás: abból vette eredetét, hogy ott György [...] lakosa Retsknek, mintegy előőrskül a Szederjes alatti elsáncolt helynek biztonsága végett szállásolt vagy tanyázott, honnan a kicsinyítő Györgyike vagy rövidítve Györké szállása elnevezés keletkezett és mai napig felmaradt.

	(Pesty 1864 in 2005) A Györke-tető ÉK-i oldalán kb. 30 méter magas és 100 méter széles, már erősen benőtt felhagyott kőfejtő. A turistaúton haladva az arborétum után kb. 100 méterre jobbra kell tartani a hegyoldalán lévő kőfejtőhöz. A felhagyott, növényzettel takart kőfejtő természetvédelmi területen fekszik forrás: http://geomania.hu/lelohely.php?lelohely=332 Nováki Gyula–Baráz Csaba: Óskori és középkori erődített telepek, várak Heves megye Mátrán kívüli területén 2000, bejárták, szerintük nem vár, korábbi kutatók - Bartalos és Pásztor szerint igen
Irodalom, forrás:	Adatok a Felső-Mátra-vidék régészeti topográfiájához, Recsk, Györke-tető, 2010. [KÖH 600/0520/2010] Heves megyei adatlapok [KÖH 600/1084/2005] Jelentés helyszíni szemléről, Recsk 1950. [MNM.Rég.Ad.: 109.R.II., Ltsz.: 3462.]
Megjegyzés:	Hrsz: 0130/3 EOV 285132; 729376
Recsk 12. lelőhely Recsk - Oroszlánvár/Oroszlánkő	
Központi azonosító:	Domoszló azonosított 1. lh - 49509
Jelleg:	Középkori vár
Körülmény:	„A község határának északi részében a tatárjárás előtt már erősített menedékhely volt, 1241 után erős kővárrá építették át, s ez időtől a Kompolthy család birtokközpontja. 1325-ben Oroszlánvár, 1468-ban Oroszlánkő néven említik várát. E várat feltűnteti Lázár deák 1528-ban nyomtatásban megjelent térképén „Aroslake”, vagyis Oroszlánkő néven. - HAJDÚ M-MOLNÁR J. 1978. 12. 1570-ben Török Ferencet iktatták be a várba és birtokba. Utolsó adat szerint 1607-ben még 50 hajdú őrizte az erődöt. -DERCSÉNYI D.-VOIT P. 1969. I. 607-608.; NOVÁKI Gy. 1997. 8. - A leírás készítésekor a vár területe még Domoszló határában volt, viszont 1929-ben Recskhez csatolták (forrás: Magyar régészet az ezredfordulón). „Egy korai említése után Szederkényi Nándor, majd a megye monográfiája foglalja össze a várra vonatkozó adatokat.” Pásztor József is említi többször, 1933-ban a történetét ismerteti részletesen, de szövegéből kiderül, hogy a helyszínen nem járt. A vár történetének leírásával később is találkozunk. A történeti adatok mellett a romokat röviden, majd kissé részletesebben csak az újabb időkben írták le. Dénes József 1980-1983 között járt a várban, ő az első, aki részletesen és szakszerűen leírta, vázlatos felméréssel összekapcsolva.” Az „Oroszlánhegyet” 1289-ben említik először, magát a várat 1325-ben, de mivel az első említésnél a „hegy”-hez tartozó birtokról van szó - mint azt Dénes József megállapította - valószínű, hogy a vár is állott már akkor. A Kompolthi vára volt. A XV-XVI. századból is több adatot ismerünk a várral kapcsolatban. Utoljára 1570-ben említik, amikor Török Ferencet (az előző birtokos Ország-családból származó Borbála férjét) iktatták be a várba és birtokaiba. Utolsó adatunk 1607-ből származik, amikor még 50 hajdú őrizte a várat. Ezután többet nem említik. Az Oroszlánkő (vagy Oroszlán) várának hegye (601,2 m) Domoszlótól északkeletnyugatra 5,5 km-re van. A Kékestől keleti irányba kiinduló mátrai főgerinc hegyeinek egyike. Oldala körös-körül igen meredek, csak a nyugat felől csatlakozó keskeny gerinc felé enyhébb a lejtő. A vár az egész hegytetőt magába foglalja. A vár központja hosszúság, ovális alakú. Pereme többnyire jól megállapítható.. Bizonyára fal vette körül, de ebből ma már csak a déli oldalon van egy alig 2 m hosszú, 0,5 m magas falcsont, vastagsága kb. 1,20 m. A vár egész felülete erősen bolygatott, több nagy gödör, illetve földhányás teszi egyenetlenné. Hossza 33, legnagyobb szélessége 10m. A várat árok veszi körül. Ebben több, felülről lezuhant faldarab és nagy mennyiségű épülettörmelék van, tehát erősen feltöltődött, eredeti mélységét, alakját csak ásással lehetne megállapítani. A nyugati oldalon a kőzetbe vágott, függőleges sziklafalak jelentik az árok két oldalát. Mivel az épülettörmelék nagy mértékben beborítja a vár oldalát, lehetséges, hogy sziklába vágott függőleges árokszél máshol is előfordul. Az árok szélessége a két sziklafal között 7, a többi helyen 15-24 m között változik. Mélysége, jelenlegi, erősen feltöltődött állapotban is 6-8 m körüli. A vár két hosszanti oldalán az árkot külső sánc kíséri. A délnyugati és északkeleti széleken azonban a hegy természetes domborulata szükségtelenné tette mesterséges sánc készítését. (Nováki 1997 - itt felmérési rajz is)

<i>Irodalom, forrás:</i>	Pesty in 2005 Dénes 1985, Dénes – Nováki 1995, korábbi irodalommal is
<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz: 0427/7, 090 EOV 282824; 727510
Recsk 13. lelőhely Recsk - Lak faluhely	
<i>Központi azonosító:</i>	bejelentés alatt -
<i>Jelleg:</i>	későbronzkori településnyom Középkori település,
<i>Körülmény:</i>	Adatgyűjtés Kustár R
<i>Irodalom, forrás:</i>	<i>A család társadalmi helyzetét jelzi, hogy Recski Miklós 1447-ben Heves megye egyik országgyűlési képviselője volt. Ugyanebben az évben egy oklevél tanúsága szerint Bebek Györgynek okozott a két testvér jelentős kárt azzal, hogy a Lak és Recsk birtokon átfolyó patak elterelésével Lakot vízzel árasztotta el. ..Korai adatokat ismerünk az egykori, ma már csak pusztaként létező Lakról is, mely Derecskétől északkeletre feküdt. 1320 körül a Csobánka-ág birtokai között látunk egy Lak nevűt, majd 1327-ben Kompolti Imre kap a királytól egy Lak birtokot Heves megyében, melyet azután szolgájának, Ivanics Pálnak ad tovább. 1447-ben Pelsőci (Bebek) Miklós zálogosította el Lak birtokát — melynek a Recskiek által való elárasztásáról már szó esett — az először 1311-ben említett Barlával (Mátraballa) együtt Sági Balázsnak. (Feld 1982-83)</i>
<i>Megjegyzés:</i>	A település valószínűleg a Mátraderecskéről Szajla és Sirok felé vezető közvetlen út mellett feküdt – megjegyzés KR Hrsz: 0330/5-24 EOV 291077; 730303
Recsk 14. lelőhely Recsk – Alsó-rét, Martonka	
<i>Központi azonosító:</i>	Recsk azonosítatlan 6. - 49175
<i>Jelleg:</i>	Település koravaskor Település általában, avar, Település, kora Árpád-kor, Kőszek, átmeneti kőkor,
<i>Körülmény:</i>	A Cservice –patak partján Ásatási dokumentáció, Recsk- Martonka 1973 Szabó János Győző jelentése DIV 140 és Fodor L térképvázlata Recsk - Martonka /Heves m., egri j. A 12 éve ismert IX-X.sz.-i lelőhelyen végzett próbaásatás néhány cölöplyukat és tűzhelyet eredményezett, IX. sz.-i leletanyaggal. Az építmény szerkezete még nem bontakozott ki. Szabó János Győző jelentése in Sz. Burger Alice (szerk.): Az 1973. év régészeti kutatásai / Régészeti Füzetek I/27. (Magyar Nemzeti Múzeum Budapest, 1974)
<i>Irodalom, forrás:</i>	Heves megye régészeti lelőhely revíziós táblázata 2009. [KÖH 600/3782/2009] Adatok a Felső-Mátia-vidék régészeti topográfiájához, Recsk, Györke-tető, 2010. [KÖH 600/0520/2010] Heves megyei adatlapok [KÖH 600/1084/2005] Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Ásatási dokumentáció, Recsk- Martonka 1973. [MNM.Rég.Ad.: VII.97/1977., Ltsz.: 11147.] Jelentés ásatásról, Recsk- Martonka 1973. [MNM.Rég.Ad.: XIX.272/1973., Ltsz.: 10185.] Régészeti kiszállás Recsk-Pétervására. [DIV Rég. Ad. 140.]
<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz 0236/20, 0236/22, 361/22

	EOV 28724; 730871
Recsk 15. lelőhely Recsk - Recsk – Tövcses, Ráca huta	
<i>Központi azonosító:</i>	bejelentés folyamatban -
<i>Jelleg:</i>	Középkori település
<i>Körülmény:</i>	<i>Fodor L. térképvázlata</i> <i>Adatgyűjtés Kustár R.</i> <i>Ráca huta:</i> ezen hely szomszédságban fekszik a siroki határbeli <i>Rátzfalu</i> nevezetű tájékkal, melynek története az, hogy ott hajdan falu volt és valami gyár, melynek romjai most is láthatók, hihetőleg csehek vagy rácok települése lehetett, innen mai napig megtartotta siroki határban a Rátzfalu, recski határbeli része pedig az abból átvett Rátz huta nevezetet -
<i>Irodalom, forrás:</i>	A község nevét oklevél először 1454-ben említi <i>Raczfalw</i> néven. - KOVÁCS B. 1991. 165. - Rácfaļu nevében a rác előtag szerbek betelepülésére utal. - KISS L. 1978., 534. - A török elől menekülő Magyarországra betelepülő szerbeket egykor rácoknak hívták. A rác név eredete az, hogy Rácország korai székhelye szerbhorvátul <i>Raska</i> , latinul <i>Rascia</i> nevet viselt. - KRISTÓ Gy. 1994. 638. - Az elpusztult falu Sirok, Recsk és Szajla határában lokalizálható. - B. HUSZÁR É. 2002. 255. Pesty F.
<i>Megjegyzés:</i>	2. Katonai felmérésen Szajla recski határszélén jelölve mint Rác falu h. Hrsz 0257/9, 0258 EOV 290177;> 731063
Recsk 16. lelőhely Recsk – Lahócza hegy keleti vége, Földvár	
<i>Központi azonosító:</i>	bejelentés folyamatban -
<i>Jelleg:</i>	Épület, ismeretlen kor Térképi ábrázolás - Adatgyűjtés Kustár Rozália
<i>Körülmény:</i>	<i>valószínűleg erre vonatkozik: Földvár:</i> ez lapos nagy terület, melyen jelenben két kis kőhalom van, valamely régi épületeknek vagy elsáncolt helynek romjai, innen van a Földvár nevezet (Pesty in 2005).
<i>Irodalom, forrás:</i>	Pesty in 2005
<i>Megjegyzés:</i>	részben elbányászva Hrsz 014 EOV288231; 728503
Recsk Régészeti érdekű terület: 1-4 lelőhelyek Recsk - Recsk középkori településközpont	
<i>Központi azonosító:</i>	-
<i>Jelleg:</i>	Középkori település
<i>Körülmény:</i>	<i>„Legrégebben ezen helység IV. Béla király alatt a tatárok beütésekor létezett, azonban népesítése s telepítése a honfoglaló Árpád korára esik, nincsen ugyan erről semmi okirat,;E település 1275-ben szerepel először oklevélben a tarjáni uradalom határának megvonásakor. Valójában királyi ember (homo regius) az a bizonyos Ladislaus de Rerech vagy Recech, akinek vezetéknévén szerepel a falu neve. - GYÖRFFY Gy. 1987. III. 128. – (Pesty F. in 2005). Az 1332—37-ik évi pápai tized jegyzékben Resk néven fordul elő, plébániája a patai esperesi kerületbe tartozott. Innen vette nevét a Recski család. 1478-ban Rekch néven szerepel. Az 1546-ik évi adóösszeírás szerint több nemes család birtokában találjuk, ekkor 4 adóköteles és 3 adó alól mentes portát írtak itt össze. 1552-ben 3, 1554-ben 4, 1564-ben 6 portája volt. 1571-ben Recsky Zsigmond és György birtokában találjuk. 1635-ben 4, 1647-ben 1, 1675-ben 1 portája volt. 1684-ben Recsky György volt a helység földesura. 1693-ban Vay Ádám, Balogh Pál, Berthóthy Gábor, Borsos Mihály és Borbás János voltak itt birtokosok. 1741-ben báró Orczy István volt a helység legnagyobb</i>

	birtokosa. /Heves vármegye (Magyarország vármegyéi és városai, 1910) - Adatgyűjtés Kustár R
<i>Irodalom, forrás:</i>	
<i>Megjegyzés:</i>	pontos kiterjedése nem ismert

Azonosítatlan lelőhelyek

Recsk azonosítatlan 1. lelőhely Recsk - Pénzügyőri szakasz épülete	
<i>Központi azonosító:</i>	Recsk azonosítatlan 2. - 44838
<i>Jelleg:</i>	Bizonytalan jellegű, ismeretlen korú lelőhely
<i>Körülmény:</i>	Helyszíni szemle, Galván Károly, 1956
<i>Irodalom, forrás:</i>	Heves megye régészeti lelőhelyeinek adatlapjai [KÖH 600/1982/2004] Jelentés. [DIV Rég. Ad. 89.]
<i>Megjegyzés:</i>	Vélhetően a középkori Recsk régészeti érdekű területen
Recsk azonosítatlan Recsk – Cserpadja, Hosszúhatár	
<i>Központi azonosító:</i>	-
<i>Jelleg:</i>	Bizonytalan jellegű, ismeretlen korú sánc
<i>Körülmény:</i>	Adatgyűjtés Kustár R. „ Cserpadja: ez lapos föld, felette cseres erdő, innen van az alatta elnyúló lapálynak Padja neve, mivel az mintegy lapos Padolás, vagy Padlás, vagy Padka nyúlik el alatta. E helyen régi sáncolásoknak nyomai látszanak, mit Hosszúhatárnak neveznek, ez összefüggésben volt a Szederjes vár,622 Oroszlán vár, Földvár és Kanászvár régi várakkal, most omladékok vannak” (Pesty in 2005)
<i>Irodalom, forrás:</i>	Pesty in 2005
<i>Megjegyzés:</i>	

MÁS TELEPÜLÉS HATÁRÁBA ESŐ LELŐHELYEK

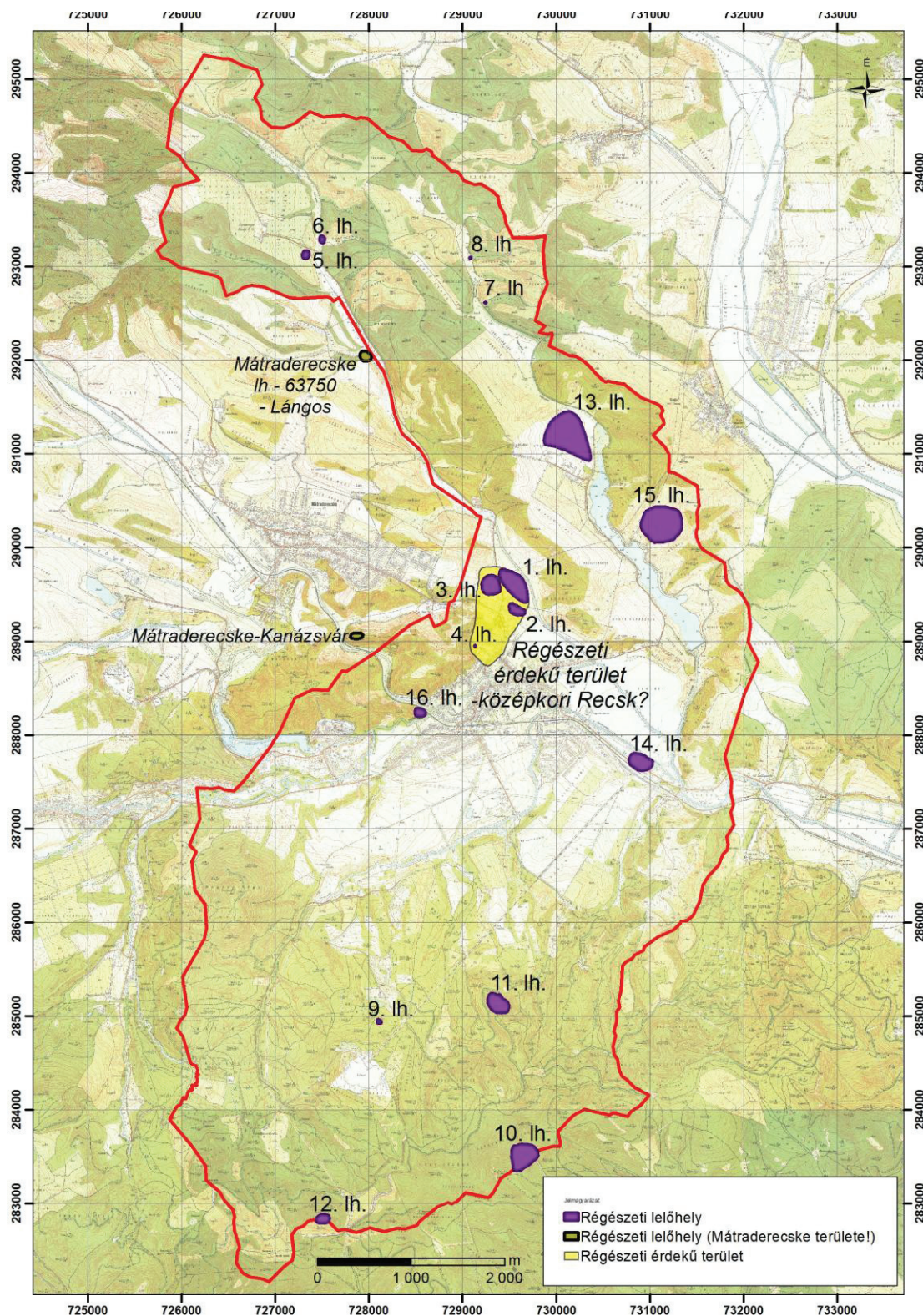
MÁTRADERECSKE Kanázsvár	
<i>Központi azonosító:</i>	korábban Recsk azonosított 14. - 63750
<i>Jelleg:</i>	vár, középkor „Pásztor József írta le először röviden a várat, vázlatos alaprajzzal." Nagyrészt ezt követték a későbbi leírások is. Kozák Károly részletesebben is leírta a várat, de úgy tűnik, hogy a régi leírások és a már említett vázlatos rajz alapján. A ma is álló, magas falcsonkot nem a tényleges helyen jelölte. Legutóbb Feld István foglalkozott a várral részletesen. A birtokviszonyok alapján arra következtet, hogy bizonyára az Aba-nemzetség Recski ága építtette. Feld a toronyra távoli, XIII-XIV. századi analógiákat ismertet. A várra vonatkozó adatok hiján csak annyi bizonyos, hogy a XVI. században már nem állt" Kanázsvár Mátraderecske templomától dél-délkeletre 1,2 km-re, Recsk templomától északnyugatra 1,5 km-re van. Nyugat irányába kinyúló, keskeny hegygerinc végét foglalja magába. A hegy nyugati és déli aljában kanyarog a Recsk - Mátraderecske közötti vasútvonat. A hegyoldal rendkívül meredek, helyenként függőleges, megmászhatatlan sziklafalakkal. A vár belső területe rendkívül keskeny, erősen egyenetlen, sziklás felületű gerincen van. Falmaradvány csak a keleti végében található, ahol egy többszögletű toronynak még ma is kb 15 m magas csonkja áll. Külső oldalán a szép kváderköves borítás fenn a magasban egy nagy felületen ma is épen látható. Egyébként a fal síkja is követhető négy, egymásra tompaszögben csatlakozó részen. A torony belső oldala erősen töredékes. A Kozák Károly által is említett, a torony közepén felvezető, sziklába vágott lépcsőt ma már nem látni. A régi alaprajz szerinti, az északi oldalon négyzet alakú kiugrás (kaputorony?) sem található ma már, ennek csak a külső fala látszik kis csonk alakjában. Egyéb fal az egész vár területén nincs a felszínen. A régi alaprajzon feltételezik az udvart körülvevő várfalat, ennek körvonalát azonban a valóságos helyzethez képest túl szélesre vették. A toronyhoz csatlakozó belső terület igen egyenetlen, sziklás, legnagyobb szélessége 7 m, de ennek is egy része már erős lejtőt jelent. Egy helyen pedig 2 m-re szűkül össze. A déli és nyugati oldalon a pontos szélét nem lehet megállapítani. A várbelső hossza kb 25 m. A belső várat keletről, a hegynyúlvány folytatása felől, részben sziklába vágott árok védte, szélessége 10 m körüli volt, de ma már erősen feltöltődött. Ehhez csatlakozik egy sziklás plató, kis elővárként, területe mindössze 8 x 4 m, nagyjából sziklás meredek fogja körbe. E kis plató alatt újabb árok következik, szélessége 16, mélysége 8 m. Az árok a déli oldalon a meredek oldal felett végződik, a másik vége azonban átkanyarodik a meredek északi hegyoldalra és itt még 25 m hosszan, terasz alakjában követhető. E második, nagy árkon túl, a meredeken lejtő gerincen 20 méterrel lejjebb újabb árok következik, kb 45 m hosszan választja el a várat a hegygerinc folytatásától. Ez azonban máj-erősen feltöltődött, csak elmosódott alakban követhető. (Nováki 1997)
<i>Körülmény:</i>	terepi felmérés
<i>Irodalom, forrás:</i>	Helyszíni szemle, Szabó János József, 1959 Nováki 1997 Feld I: A mátraderecskei Kanázsvár és az élel ellátott henger alakú tornyok. Agria 19. (Az Egri Múzeum Évkönyve - Annales Musei Agriensis, 1982-1983)
<i>Megjegyzés:</i>	Hrsz: 079/8, 079/6 EOV: 289059; 727866
MÁTRADERECSKE Lángos	
<i>Központi azonosító:</i>	korábban Recsk azonosított 13. - 63752
<i>Jelleg:</i>	Telepnyom bronzkor, későbronzkor
<i>Körülmény:</i>	
<i>Irodalom, forrás:</i>	Adatok a Felső-Mátra-vidék régészeti topográfiájához, Recsk, Györke-tető, 2010. [KÖH 600/0520/2010]

	Recsk, Lelőhelybejelentő adatlap, 2009 [KÖH 600/1212/2009.]
Megjegyzés:	Hrsz: 09, 010 EOV: 292042; 727962
SZAJLA Répás-tető + Péterhegy	
Központi azonosító:	Fodor L. által Recsknél jelölve
Jelleg:	ismeretlen, talán középkori Rácfalu helye Pesty F. leírása alapján:
Körülmény:	„Ráca huta: ezen hely szomszédságban fekszik a siroki határbeli Rátzfalu nevezetű tájékkal, melynek története az, hogy ott hajdan falu volt és valami gyár, melynek romjai most is láthatók, hihetőleg csehek vagy rácok települése lehetett, innen mai napig megtartotta siroki határban a Rátzfalu, recski határbeli része pedig az abból átvett Rátz huta nevezetet - A község nevét oklevél először 1454-ben említi Raczfalw néven. - KOVÁCS B. 1991. 165. - Rácfalu nevében a rác előtag szerbek betelepülésére utal. - KISS L. 1978., 534. - A török elől menekülő Magyarországra betelepülő szerbeket egykor rácnak hívták. A rác név eredete az, hogy Rácország korai székhelye szerbhorvátul Raska, latinul Rascia nevet viselt. - KRISTÓ Gy. 1994. 638. - Az elpusztult falu Sirok, Recsk és Szajla határában lokalizálható. - B. HUSZÁR É. 2002. 255.”
Irodalom, forrás:	Adatok a Felső-Mátra-vidék régészeti topográfiájához, Recsk, Györke-tető, 2010. [KÖH 600/0520/2010] Recsk, Lelőhelybejelentő adatlap, 2009 [KÖH 600/1212/2009.]
Megjegyzés:	Hrsz: 09, 010 EOV: 292042; 727962 Feltehetően Recsk –lh – Tövises, Ráca Huta lelőhely folytatása kelet felé, mely a 2. katonai felmérésen mint „Rác falu h.” jelölve

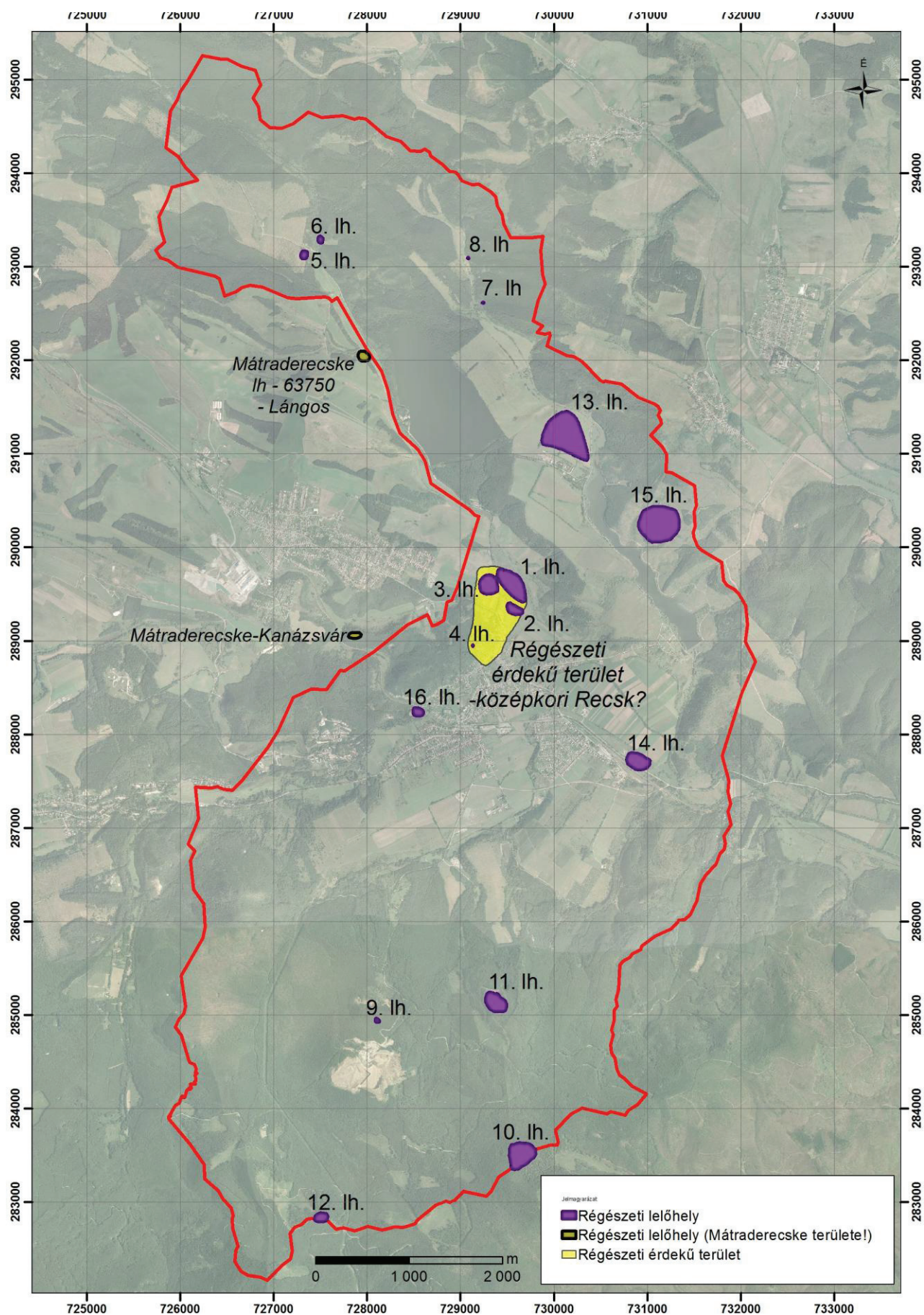
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ
2. MELLÉKLET
RÉGÉSZETI LELŐHELYEK RECSK BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN
TÉRKÉPDOKUMENTÁCIÓ

1. Ismert régészeti lelőhelyek Recsk igazgatási területén - EOV térképlapon

2. Ismert régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek Recsk igazgatási területén - Google fotón

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

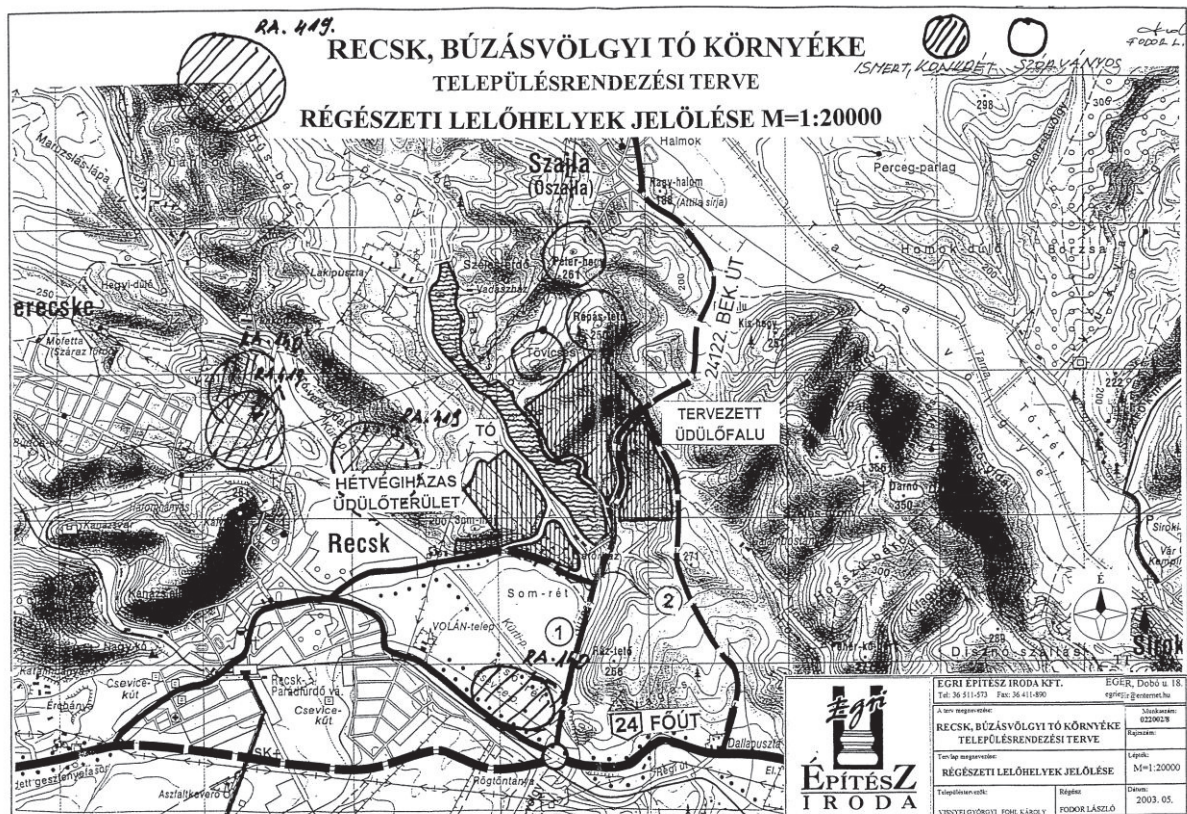
3. MELLÉKLET

RÉGÉSZETI LELOHELYEK RECSK BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

KÉP- ÉS FOTÓDOKUMENTÁCIÓ

Térképvázlat Szabó János 1959-es jelentésében Martonka, Földvár(itt a parádi úttól délre) és Bánhegy lelőhelyek jelölésével (Somája területét mint homokbányát említi)
DIV Adattára 140

Fodor L. térképvázlata a Recsk határában lévő régészeti lelőhelyekről, az előző térkép (DIV RA 140) alapján azonosan jelöli Martonka lelőhelyet, viszont eltérően Bánhegyet

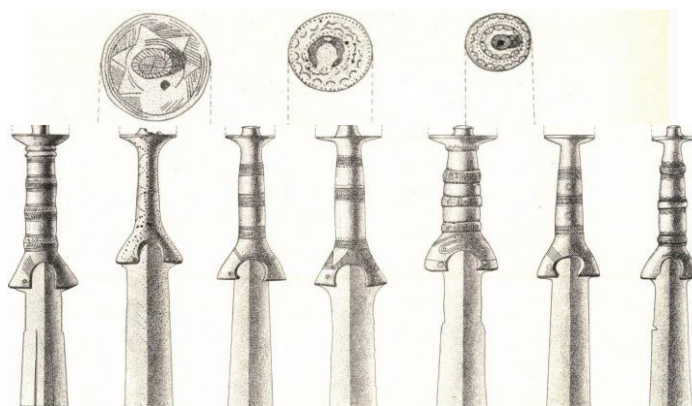
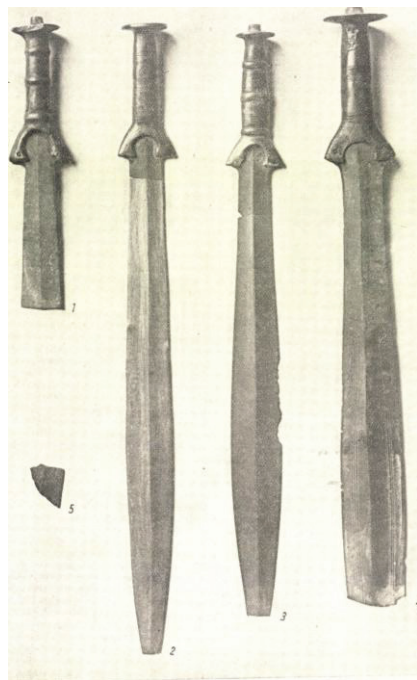
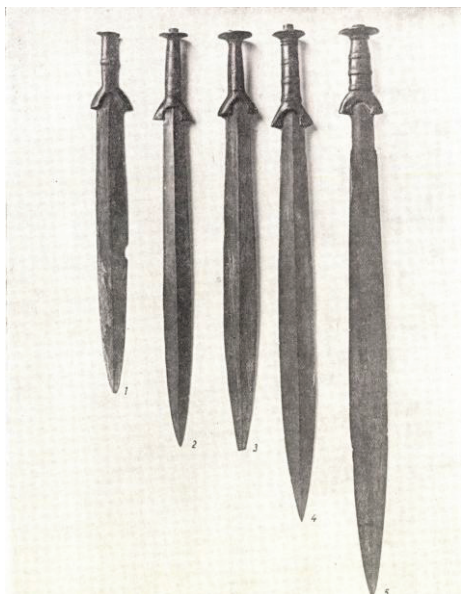
Recsk - 10. lelőhely Szederjesvár

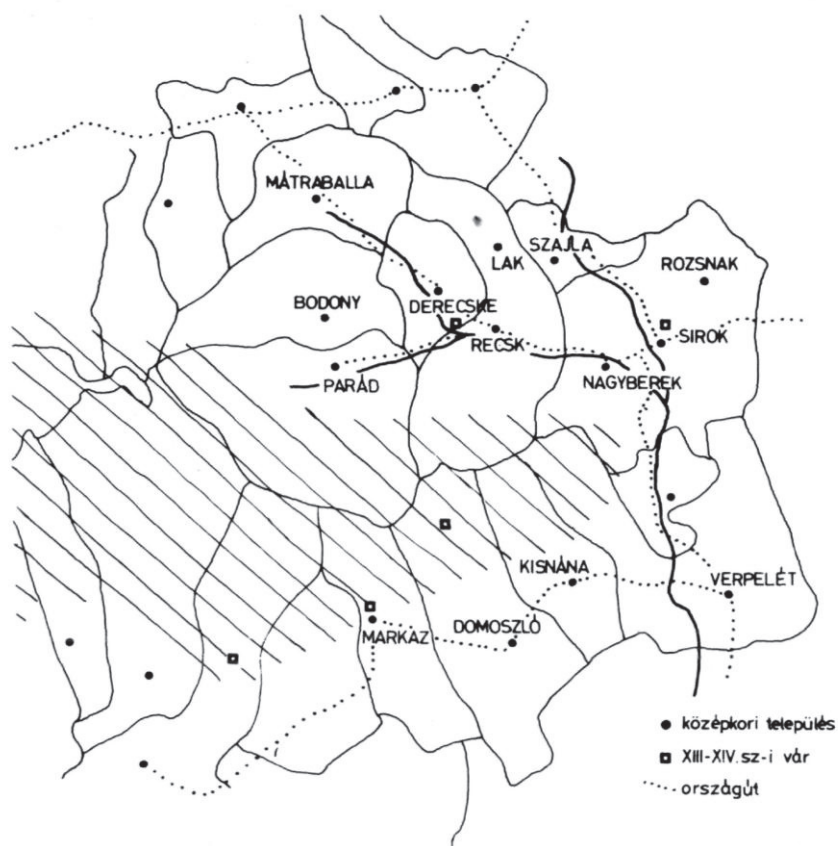
Szederjesvár Recsk és Kislána határán Dénes J. és Nováki Gy. felmérése alapján

Domoszló – Recsk határán lévő Oroszlánkő vára (Recsk 12. lh) és Mátraderecske – Kanászvár (recski határral szomszédos) (Nováki Gy. felmérése alapján (1997)

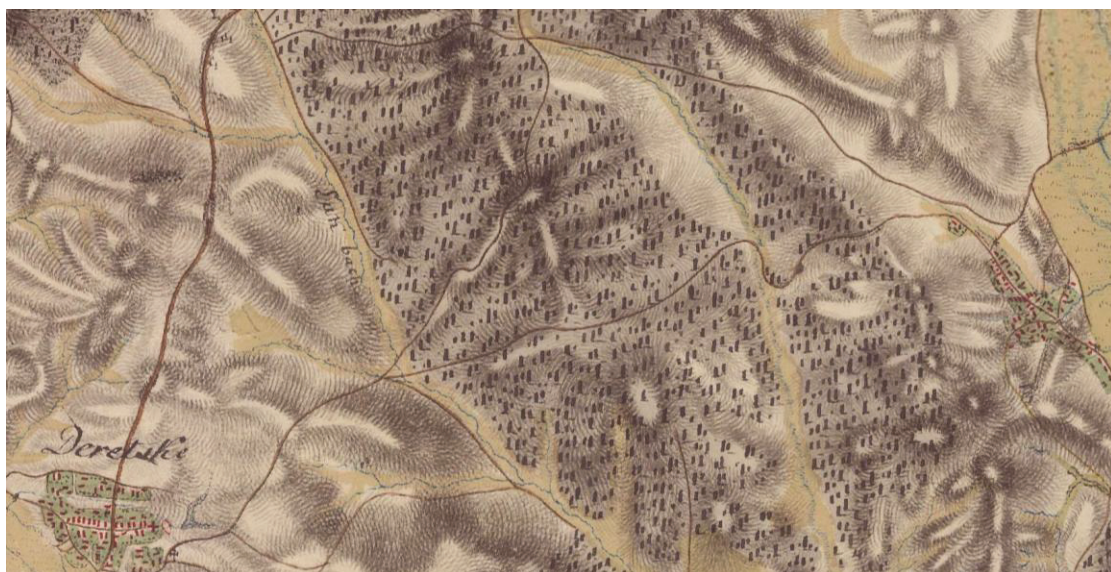

**Recsk - Csákánykő, andezitbánya, későbronzkori kardokból álló raktárlelet
forrás: Mozsolics 1972, 4-5-6. kép**

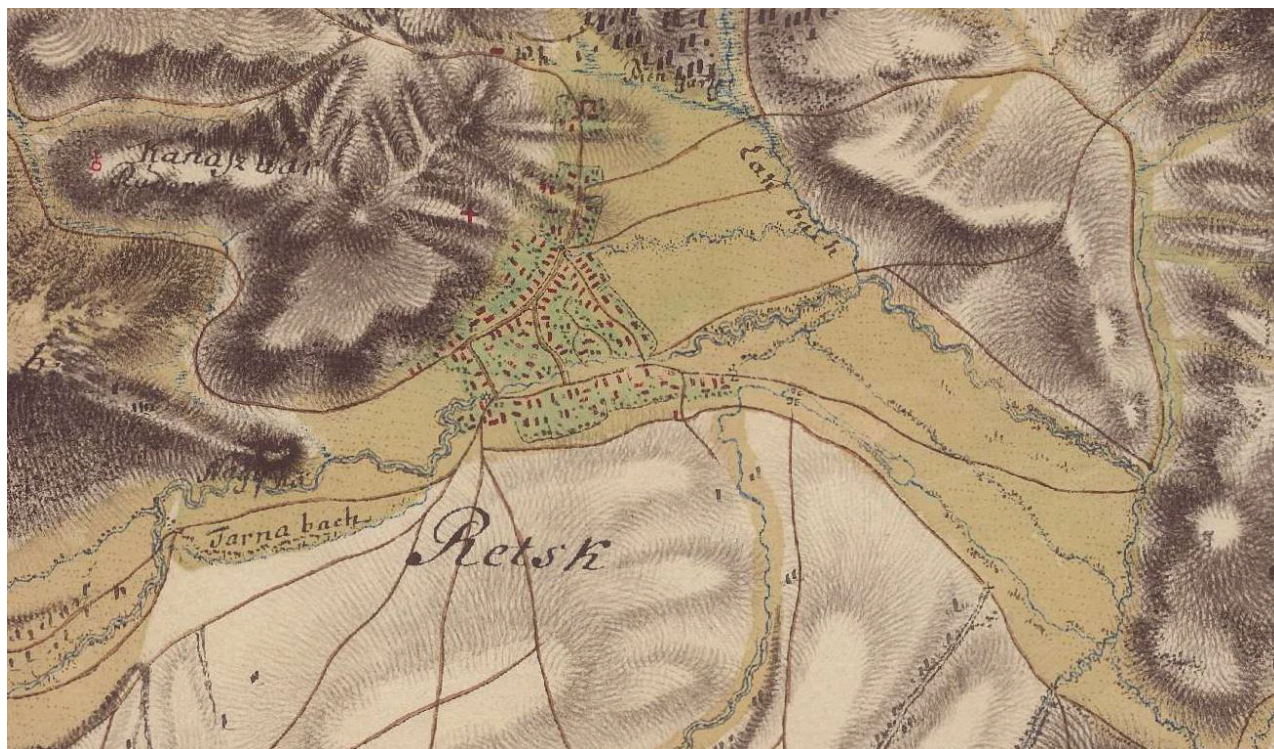
8. kép. Recsk környékének középkori falvai

Recsk környékének középkori falvai (Feld 1982-1983)

A Mártaderecske Szajla között átvezető, valószínűleg középkori eredetű út nyomvonala az I. katonai felmérés térképlapján, ettől északra feketett a Buzás völgyben Lak falu

Recsk belterülete a középkori alapokra épített barokk templom jelölésével a hegyoldalban (Recsk 4. lh - Temető), és épületek feltüntetésével Recsk 1. lh. – Bánhegy és Recsk 3. lh - Tórét III. lelőhelyeken + Mátrarecske-Kanájsvár az I. és II. katonai felmérés térképlapján

A Mátra középkori várai Dénes J. 1985 alapján, kinagyítva Recsk térségével

Recsk – Tórét madártávlatból, az egykori Mátraderecske – Szajla út valószínűsíthető nyomvonalának jelölésével

Recsk – Búzásvölgy, a fenti képen Recsk 15. lh - Tövícses, Ráca huta lelőhely, lent Recsk 13. lelőhely – Lak falu helye madártávlatból

Recsk – Lahóca-hegy – részben elbányászott keleti vége, Földvár? 16. lelőhely

Recsk belterületének déli része keletről, előtérben a Cservice-patak

Recsk belterülete a Temetőből

Recsk 1. lh. – Bánhegy és Recsk 2. lh. – Tórét II. lelőhelyek madártávlatból, a Bánhegyen épületek kőalapozásával

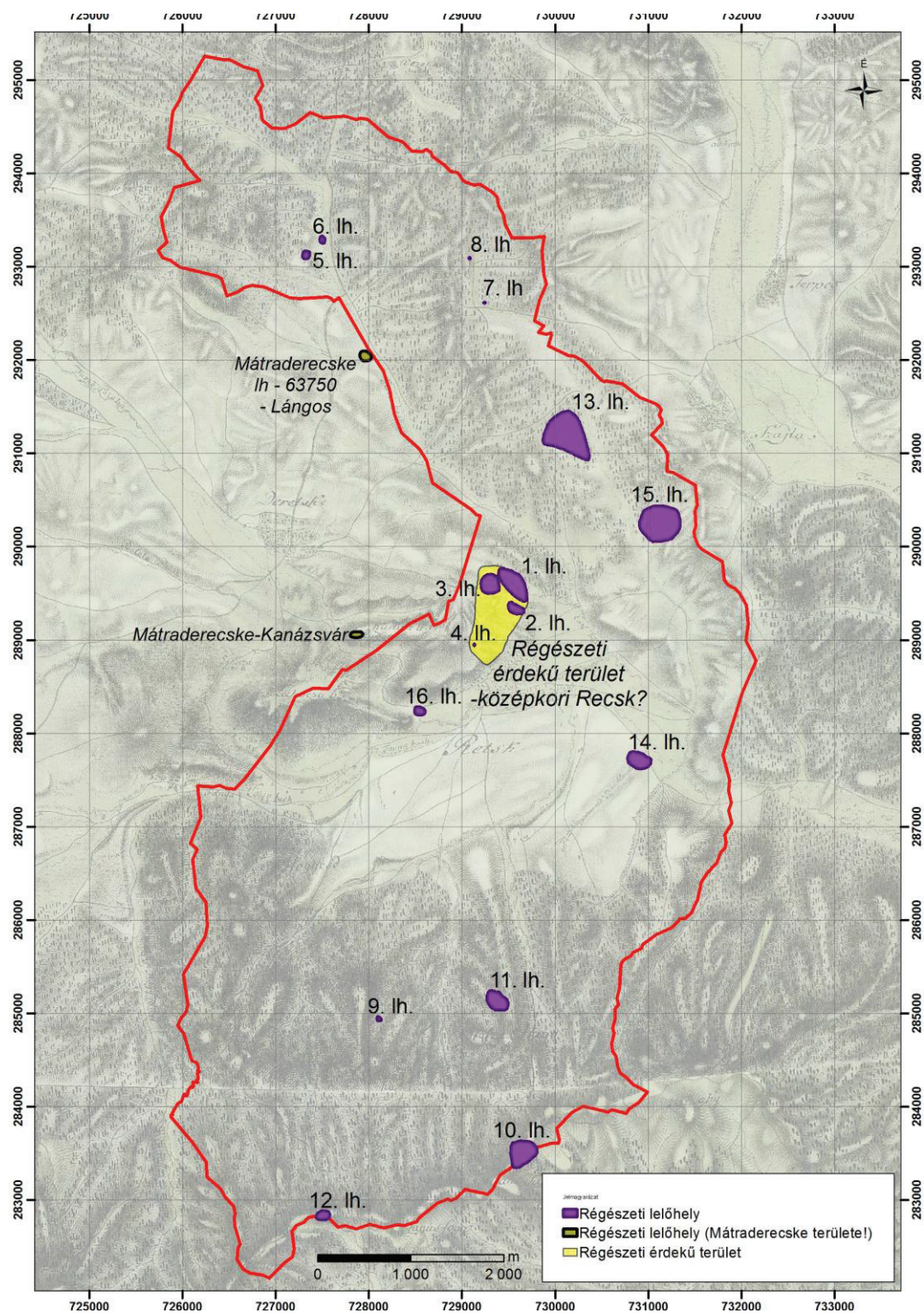

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

4. MELLÉKLET

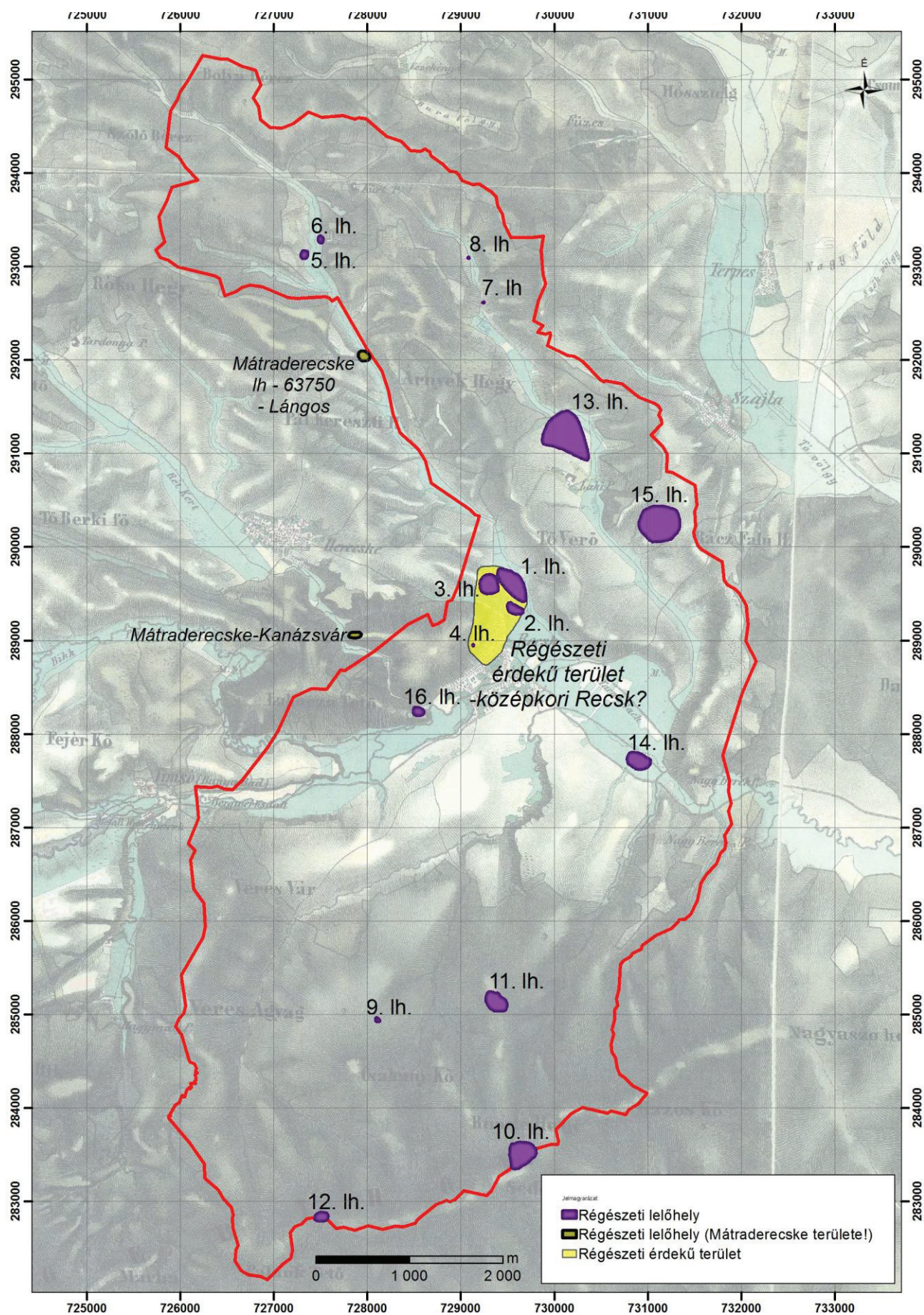
RÉGÉSZETI ÉRDEKŰ TERÜLETEK RECSK BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN - ARCHÍV TÉRKÉPEK

1. Ismert régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek Recsk igazgatási területén - az I. katonai
felmérés térképlapján

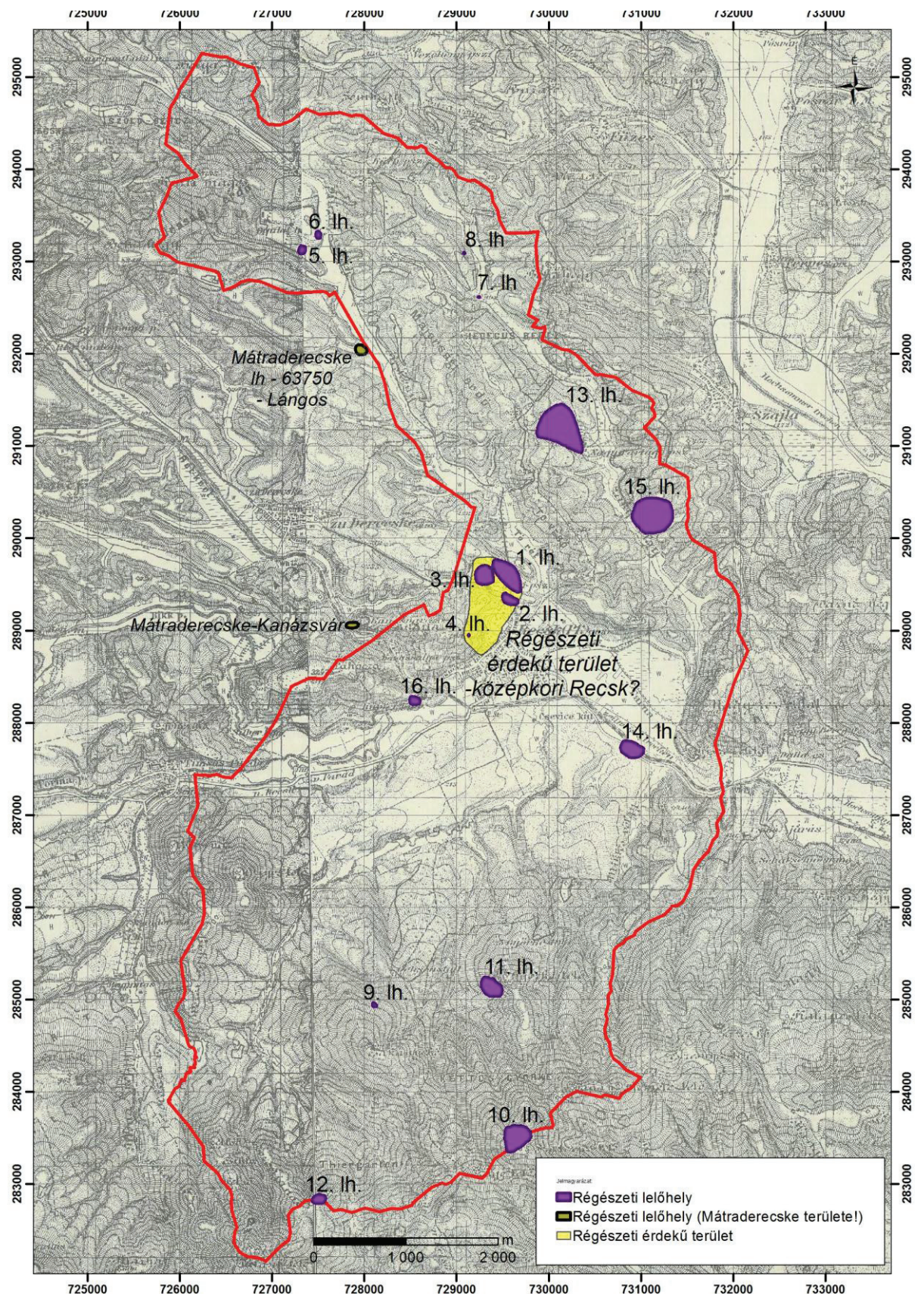

2. Ismert régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek Recsk igazgatási területén - az II. katonai
felmérés térképlapján

2. Ismert régészeti lelőhelyek és régészeti érdekű területek Recsk igazgatási területén - az III. katonai felmérés térképlapján

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

5. MELLÉKLET

ISMERT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK RECSK BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

AZONOSÍTOTT LELŐHELYEK

Lh. szám a tanulmányban	nyilvtartásban	Központi azonosító	név	helyrajzi szám	jelleg
1.	Azonosított 1., 12	49947, 49165	Recsk-Tórét, Bánhegy	0298/1, 0296	Temető ismeretlen kor Telepnyom bronzkor, kelta, Telepnyom középkor
2	Azonosított 10.	49954	Recsk-Tórét II.	0268/10	Telepnyom középkor Szórványlelet, bronzkor-késő bronzkor,
3.	Azonosított 2.	49948	Recsk-Tórét III.	0311/7	Telepnyom Árpád-kor középkor
4.	Azonosított 4.	49173	Recsk-Temető	1246	Templom általában, középkor
5.	Azonosított 7.	49951	Recsk-Gyula-major II.	0395/6	Telepnyom késő bronzkor, Árpád-kor,
6.	Azonosított 8.	49952	Recsk-Gyula-major	0375, 0374, 0371	Temető, ismeretlen kor Telepnyom vaskor, szarmata
7.	Azonosított 9.	49953	Recsk-Buzásvölgy	0353/2	Telepnyom bronzkor-késő bronzkor
8.	Azonosított 3.	49949	Recsk-Buzásvölgy II.	0353/2, 0354/5	Telepnyom bronzkor-késő bronzkor
9.	Azonosítatlan 1.	44837	Recsk - Csákánykő, Andezit kőfejtő, recski kényszermunkatábor	megsemmisült lh 0103	Raktárlelet, - bronzkor
10.	Azonosítatlan 3.	44839 49509	Recsk - Szederjesvár (Szederjes-tető)	Beazonosított	Vár általában, középkor
11.	Azonosítatlan 5.	49169	Recsk - Györkei-tető, andezitbánya	0130/3	Raktárlelet, bronzkor - középkor vár?
12.	Domoszló 1	49509	Recsk - Domoszló határán Oroszlánkő/Oroszlánvár	0427/7, 090	Középkori vár
13	Nincs nyilvántartásban	-	Recsk - Lak faluhely	0330/5-24	Középkori faluhely
14.	Azonosítatlan 6.	49175	Recsk - Alsó-rét, Martonka	0236/20, 0236/22, 361/22	mezolit, koravaskori telep, későavar telepnyomok

15.	Nincs nyilvántartásb an	-	Recsk – Tövisces, Ráca huta	0257/9, 0258	középkori település?
16.	Nincs nyilvántartásb an	-	Recsk-Lahócza hegy keleti vége	014; I. és II. katonai felmérésen	Középkori? /földvár
Régészeti érdekű terület	Nincs nyilvántartásb an	-	Recsk - Recsk faluhely	1-2-3-4. lelőhelyek	Középkori faluhely

KIMARADÓ - MÁS TELEPÜLÉS HATÁRÁBAN

-	Azonosított 14.	63752	Recsk-Kanászvár valójában MÁTRADERECSKE	079/8, 079/6	Őrtorony, középkor, Kincslelet, ismeretlen kor
.	Azonosított 13.	63750	Recsk-Lángos valójában MÁTRADERECSKE	09, 010	Telepnyom bronzkor-késő bronzkor, középkor
	Nyilvántartá sban?	-	Recsk – Répás-tető + Péterhegy, =Ráczfalu? SZAJLA határa	Fodor L. térképvázzatán és Pesty F. alapján	ismeretlen

AZONOSÍTATLAN LELŐHELYEK

Recsk- azonosítatlan	Központi azonosító	név	helyrajzi szám	jelleg
Azonosítatlan 2.	44838	Recsk - Pénzügyőri szakasz épülete	ismeretlen, belterület?	Bizonytalan jellegű lelőhely, ismeretlen kor
Azonosítatlan		Recsk – Cserpadja, Hosszúhatár	Pesty F. alapján	erődítmény?

Recsk Nagyközség
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS ÉRTÉKVÉDELMI TERVE

(a 39/2015. (III. 11.) Korm. rendelet 12. mellékletének megfelelően)

TARTALOM

VIZSGÁLAT

Műemléki értékek felmérése

Utcaképek

Régi, hagyományos falusi épülettípusok

Recsk község szerkezeti fejlődése

Település karakterek

Az örökségi értékek elemzése

VÁLTOZTATÁSI SZÁNDÉKOK

HATÁSELEMZÉS

ÉRTÉKVÉDELMI TERV

MELLÉKLETEK

1. Értékfelvételi adatlapok

1. VIZSGÁLAT

a) történeti leírás és a változással érintett területen

Recsk története

(összefoglaló források: Recsk község honlap, Borovszky és Heves m. műemléki topográfiája)

Középkor:

Az első hiteles említés a településről az Anjouk korában porában keletkezett, a XIV. sz. elején Recsky Demeter volt a tulajdonosa. A település nevét 1329-ben REXY alakban rögzítették oklevélben 1332-37 évi pápai tizedjegyzékben RESK, 1478-ban REKCH névalakban szerepel. 1490-ben Recsky Demeter birtokjoga Recsken és derecskén túl a felvidéki birtokaira is kiterjedt. (elnevezéseket l.: Földrajzi nevek szótára, Bp. Akadémiai, II. kötet)

Koraújkor:

Az 1554-es években 4 portát számoltak, de a török dúlások után is a Recsky család maradt a birtokos, habár a kuruc és a császári seregek rablásai miatt nagyon elnéptelenedett. A Recsky családtól női ági örökléssel megosztottak a Liptay, Wattay, Rédey családok is.

Újkor:

1652-ben Bessenyei Boldizsár utódai osztottak a recski birtokrészeket 1700-ban Almásy János a hűtlenség büntette miatt kapott elkobzott recski Békény-javak egy részére királyi adományt szerzett, 1701-ben pedig Vay Ádám egyes Recsky-családtagok birtokát vásárolta meg. Ennek következtében még az 1720-as években is csak 13 jobbágy család lakott ezen a területen. A terület birtokosai az Orczay, Recsky, Kubinyi, Liptay, Boronkai, Tahy család voltak, akik helyére a későbbiekben Károlyiak és Barkóczyak kerültek. 1771-ben a Recsky, Balogh és a vele rokon Tihanyi, meg a Békény családok kezén volt a falu birtokjoga. A XIX. század közepén a Fehér, és a Bayjuszt öröklő Ternyai Eszter és férje Repeczky Ferenc birtokában volt a falu kétharmada, a többi birtokjog kisnemesek kezén darabolódott szét. A lakosság száma bevándorlásokkal növekedett, főleg az Ércbánya művelése miatt. Sok volt a nem magyar anyanyelvű személy is.

A középkori templomhelyen a községnek 1696-ban már temploma van, a mai temető északi sarkán a Fűzfa utca torkolatánál állt. A barokk egyház középkori részleteket is tartalmazott, az egykori torony első szintjét mindenképpen, mert ezt később temetőkápolnává tervezték alakítani. A barokk templom nem azonos a mai templommal, amely lent a hunyadi út mellett épült.

19. század:

Fényes Elek Magyar Geographiai szótárában (Pesten, 1851, III.kötet 283 o.) így ír: „**Recsk**, magyar falu Heves v.megyében, Parádhoz keletre 1 mfd (kb. 8 km), 1192 kath., 24 zsidó lak. Kath parochiai templom. Fekszik egy kies völgyben, nagy kopasz hegyek alatt. A völgyben mind szántófölde, mind rétje termékeny, erdeje derék. F.u. (földesurai) Fehér, Kubinyi, Recsky, Szabó, Liptay, Boronkay, Bereczky, Andrekovics, Borsos, Gomba, Liszkay, Sípos, Tahy. Út.p. (utolsó posta) Gyöngyös”.

A középkori Római Katolikus Templom (melyet Szt. György tiszteletére szenteltek) tornya még a 19. század végén is épségben fennállott. A torony felhasználásával temetőkápolnát kívántak létesíteni (Kiss István, 1891). Kis István pesti építész egy új templom építésére tett

javaslatot Elsőként az új templomot a mai temetői Hunyadi út, kálváriastációkkal szegélyezett útvonalába kívánták elhelyezni É-D tengellyel (a terep miatt). Újabb terv ill. alternatíva született: A mai templom az, amely szintén Kiss István 1891-ben készített tervei alapján épült meg a Hunyadi út sarkára (A műemléki topográfia szerint és ezt átvéve másutt is az építés idejét 1891-ben jelölik meg, de csak a terv dátuma ez). Bizonyos, hogy csak a tervek valók ezen időből, maga a templom 1900 körül lett kész. Felszerelése közül – melyeket a műemléki topográfia részletez – legjelentősebb az „Úrmutató”, mely aranyozott réz, elsőrangú kivitelű remekmű. Az egri ötvösművészet egyik kiváló darabja 1750 körül készült.

1887-ben – az Osztrák-Magyar Vasutak által megnyitott- Kisterenye - Kál-Kápolna vasútvonalon Recsk vasútállomást kapott, akkor Parád állomás néven. A vasútvonal építését 1886-ban Károlyi György és fia, Károlyi Mihály kezdeményezte. Az 1887. július 31-én átadott egyvágányú vonal később a Mátra-Körösvidéki HÉV részét képezte Kisterenye-Kál (55 km), illetve leágazással Mátranovák–Mátramindszent (5 km) között. A vonalat üzemeltető vasúttársaság kiterjedt hálózattal rendelkezett, és összekötötte a nógrádi szénmezőket a Mátrán keresztül az Alfölddel és Erdély nyugati vidékével. A hálózat a teljes 306 kilométeres hosszát 1899-ben érte el. A pálya vezetése dombvidéki jellegű, gyakorlatilag keletről és északról kerüli meg a Mátrát. A vonal forgalmát a felújítások elmaradása miatti gyenge terhelhetőség és az kijelző rendszer, fénysorompók hiányában igényelt nagy személyzet „drága” fenntartása okán 2007-ben megszüntették. A vonalon időszaki teherforgalom Kál-Kápolna és Recsk, illetve Kisterenye és Mátramindszent között van, és kizárólag az erdészet tevékenységével összefüggésben maradt fenn. (wikipedia: Kisterenye - Kál-Kápolna vasútvonal cím alatt)

20. század:

1906-ban Borovszky monográfiából: „A Barkóczy család azelőtt Erdőtelken volt birtokos. A recski birtok előbb Bay, majd vétel útján a Repeczky család birtokába került és most báró Barkóczy né szül. Repeczky Anna birtoka. A kastélyt báró Barkóczy építtette 1902-ben. A kápolnát 1898-ban ugyanaz. (...) A róm. kath. templom 1892-ben épült. A helységben levő kastélyt báró Barkóczy Sándorné építtette 1905-ben (?). A helység határában rézbánya és savanyúvíz forrás található. A község területe 7496 k. hold, lakóházak száma 391 és a lakosság 2425 lélek, a kik közül 3 német, 3 tót, a többi magyar; vallásra nézve róm. kath. 2357, gör. kath. 4, ref. 13, ág. ev. 4, izr. 47. (...) A helység lakosa iparos olvasókört és fogyasztási szövetkezetet tartanak fenn. A község postája helyben van, távíró és vasúti állomása Parád (Valójában Recsk vasútállomása, de akkor az állomásnév Parád volt. ma Recsk-Parádfürdő-üzemen kívül. VK.)

Az akkori életviszonyok miatt már 1903-ban megkezdődött az első kivándorlás Amerikába, mely csaknem minden családot érintett. Egy 1912-ben Clevelandban megjelent magyar nyelvű lap 873 recski lakos kivándorlását említi. Az I. világháború tovább tizedelte a lakosságot. Több mint 160 ember esett hadifogságba, és legalább ennyi esett el a háborúban. Sok családnál a gyász és a nélkülözés évei következtek. Ma emlékmű őrzi a háború halottainak emlékét.

A recski és mátraderecskei település egy községet jelentett ezekben az időkben. 1921-ben került sor a két község különválasztására. Egyházi vonalon csak 1932-ben válik ketté a két község, így ezután Recsken önálló plébánia van.

1929-33-ban elkezdődött a gazdasági válság és ezzel megindult a második kivándorlási időszak Amerikába. Az itthon maradtak továbbra is kénytelenek voltak az uradalmat szolgálni, Báró Barkóczy földbirtokost, Kostka Ágoston csendőrezredest, Jámbor Vilmos, Holló b. József, Kápolnai Gábor jegyző és a Vécsi család birtokait. Sokan cselédeskedtek István Béla birtokain is. A község életét Gál bakos János bíró, Bartha József főjegyző, Szabó István törvénybíró irányították.

A II. világháború után:

1948-ban a bánya létszámának visszafejlesztésével ismét sok recski vált munkanélkülivé. A megoldás, melyet a DIMAVAG vezetése tett lehetővé, a létszámnak Diósgyőrbe való áthelyezése volt. Szomorú volt látni, ahogyan a falu lakossága hétről hétre minden szombat este kivonult az állomásra hazavárni a családfenntartókat.

Recsknek 1950-től lett önálló Tanácsa. Kezdetben a pétervásárai, 1966-tól az egri járáshoz csatolták. 1984. január 1-től Eger városkörnyéki községe lett. A bányaművelés sok munkaerőt vonzott, így megnőtt a község lakosainak száma. A dolgozók számára új utcákat nyitva telekalakításokat végeztek, ill. új családi házas telepet alakítottak ki (Dózsa utca környezete, II. Rákóczi Ferenc és Arany János utca környezete).

1990-től önkormányzat vette át a falu irányítását. Kiépült a település vezetékes földgáz ellátása, szennyvízhálózata, a település bekapcsolódott az országos és nemzetközi távhívásba. Úthálózata mintegy 90 %-a szilárd burkolattal rendelkezik.

A munkaképes lakosság foglalkoztatását a korábbi évtizedekben az ércbánya, a kőbánya és a környező települések üzei biztosították. Az időközben bekövetkező változások kapcsán (Parád-sasvári üveggyár bezárás, ércbánya tartós szüneteltetés) igen sok dolgozónak kellett munkahelyét elhagynia. Ma a gazdasági szférában több Rt, Kft, és több mint száz vállalkozás alkotja.

Recsk mára fejlődésnek indult, lakossága 2011 január 1-i statisztikai adat szerint 2927 fő. Ennek észlelhető jele, hogy a községben a legtöbb lakóépület megfelelő módon fenntartott, tetők felújítottak, kevés a pusztuló épület, jóllehet –főként a Hunyadi utcában- több üresen álló lakóház van. A községházával szemben bontásokkal teret bővítettek, zöldfelületet alakítottak ki, annak érdekében, hogy a hősi emlékművet és az új Szent István szobrot méltó környezetbe hozzák. A községi park folytatásában a Kossuth utcában új egészségház épült mértéktartó és a falusi léptéket figyelembe vevő középületként.

Recsk története - Függelék 1:

A recski kényszermunkatábor nemzeti emlékhely

A település felett Csákány-kő kőbányája közelében 1950 októbere és 1953 ősze között működött, az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) által, a szovjet gulág-táborok mintájára titokban létrehozott kényszermunkatábor. 1500 politikai okokból fogvatartott közt a társadalom minden rétegéből volt fogoly, politikus, költő, korábbi földbirtokos, kétkézi munkás, értelmiségi dolgozó.

A bírósági ítélet nélkül idedeportált foglyokat embertelen körülmények közt tartották, dolgoztatták. Maguk építette kezdetleges barakkokban éltek, és a kőbányában dolgoztak, napi 12-14 órát. Fejadagként napi 1000 kalória élelemmel mindannyian éheztek, legyengültek. Éhségben, balesetben, vagy egyszerűen az örök általi bántalmazásoktól többen elhunytak. Senki sem tudja pontosan, a halottakat hol temették el. A tábor hermetikusan el volt zárva a külvilágtól. Mindössze két sikeres szökési kísérlet volt. Az első alkalommal a megszökött rab átjutott Csehszlovákiába, de miután arról értesült, hogy családjának több tagját letartóztatták, föladta magát. A második alkalommal nyolc rab szökött meg, úgy hogy az egyikük örnek öltözött és úgy tettek, mintha külső munkára mennének. A csoport legtöbb tagját elfogták, azonban egyiküknek, Michnay Gyulának sikerült eljutnia Bécsig, és a Szabad Európa Rádióban beolvasta 600 rabtársa nevét. A Nyugat ekkor értesült a táborról, a hozzátartozók pedig innen tudhatták meg, hogy szeretteik még élnek.

Sztálin halála után az újonnan kinevezett miniszterelnök, Nagy Imre 1953-ban megszüntette az internálói táborokat, többek közt a recski tábor is. Az épületeket, kerítéseket, tornyokat lebontották, ledózerolták, és gondosan fákkal ültették be a területet, hogy nyoma sem maradjon a szörnyűséges tábornak. A szabadult foglyokkal titoktartásra kötelezték, de többüket továbbra is megfigyelték, vagy éppen bebörtönözték. A tábor létét a kommunista rezsim alatt mindvégig tagadták.

A rendszerváltás után 1991-ben emlékművet avattak, az itt szenvedett és elhunyt rabok emlékére. 1996-ban pedig megnyílt a Nemzeti Emlékpark, ahol egy torony, és barakk is felépítésre került, láttatva az akkori körülményeket. Az emlékpark, mely a falu központjától mintegy 6 km-re található, autóval jól megközelíthető, az útirányt végig táblák jelzik. (www.gyongyos-matra.hu, Nemzeti emlékpark címszó)

A helyi lakosság nemigen tudott, nem tudhatott a táborról, de utaló jelek mégis árulkodtak. Helyi idős hölgy elmondta, hogy apját, aki fuvarozott, az ávosok befogták robotmunkába a táborhoz való anyagok szállításaihoz. Másik elbeszélt történet: A frissen felkísért rabok egyik őrzője –nyilván sorkatona- megszánta a szerencsétleneket, ezért rögtön leszerelték, kivetkőztették és a foglyok közé terelték. (VK.)

Recsk története - Függelék 2:

A recski ércbányászat története

Közel 200 esztendeje indult meg az érc kutatás a Mátra hegység északkeleti részén, Parádfürdő térségében. Előbb Markhót Ferenc (1718-1796) Heves megyei tisztiorvos ismertette a parádi timsós forrást, mely érces kőzetekből ered. 1780-ban Vörösvár, Fehérkő és Hegyestető nevű hegyekben kezdtek érc kutatást és indítottak termelést. A mátrai érc kutatás és ércbányászat akkor lendült fel, amikor 1849-ben Recskben, a Baj patak alsó szakaszán és a szomszédos Nagyrézoldalon a felszínen terméshéz került elő.

Az első lejegyzett kutatási eredmények a Lahóca hegyről és környékéről 1850 körüliek. A Lahócán az első feltárások a mai Felső- György táró környezetében váltak ismertté. Itt a kovás agyagásványos, szulfidhintéses kibúvásokon az 1852-ben megalakult Parád-Mátrai

Bányatársulat kezdte meg a kutató és bányászati munkákat. 1862-ben megalakul a Mátrai Bányaegylet, amely kiterjedt bányabeli kutatásokat indított a Lahóca déli részének ismert ércestei környékén. Erre a bányászatra ércfeldolgozó művet, pörkölő és *lugzóművet* építettek. A nem megfelelő technológia és a gazdasági problémák miatt a bányáskodás nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Az újabb fellendülés az 1900-as évek elejétől következik be. A Parádi Bányatársulat műveli időszakosan a lelőhelyeket. 1925-ben felfedezik a kékpálához kapcsolódó, aranyban gazdag pirites érctesteket, majd megkezdik a korszerű *flotáló* üzem beruházását. 1926 végén a kincstár megvásárolja a bányát. A bányabeli kutatásokkal egy időben a kincstár a felszíni földtani munkák területén is előre lép. A háborús időszak alatt az érckészletek lecsökkennek, a termelés leáll, és 1951-ben indul újra. A Lahócaban ezt követően 1979-ig folyamatos volt a bányászat, amely már állami támogatással termelt. 1979-ben a „rég” bánya bezárt. Újabb nemesfémérc kutatás történt 1991-1997 között, amely az arany világpiaci árának nagyarányú csökkenése miatt félbemaradt, a megvalósíthatósági tanulmányok ellenére is.

A lahócai bánya történetével 1850-től 1945-ig részletesen foglalkozik Pollner Jenő, aki háromrészes monográfiát írt „A Recsk környéki bányászat és ércfeldolgozás 1850-1945.” címmel.

A Lahóca bánya megkutatott készletének kifogyása előtt megkezdődött a terület földtani továbbkutatása, általában 1000-1200 m mély külszíni fúrásokkal. 1967-ben ismerték fel az ún. hintett *porfiros* ércesedést, amely meggyorsította a külszíni kutatásokat.

1970-ben elkezdték az I-es aknát, majd 1974-ben a II-es aknát mélyíteni, ezzel kezdetét vette a magyar bányászat történetének egyik legnagyobb léptékű munkája.

A két aknát később két szinten vágattal kötötték össze. Az egyiket a felszíntől számított 900 m szinten a *porfiros* rézérc, a másikat az 1100 m szinten a *szkarnos* érc feltárására illetve kutatására szánták. Az összekötő szintes vágatrendszer tette lehetővé a legyezőkben fúrt bányabeli kutatófúrások kivitelezését. 1986-ig 87,5 km fúrás mélyült (550 db), melynek feldolgozása alapján számították az ércvagyont. Az érc hasznosításával kapcsolatban sok ércdúsítási kísérletet végeztek, sok tanulmány készült a környezetvédelem, vízgazdálkodás és más, a termelési viszonyokat érintő minden kérdésben.

A sok elképzelés ellenére a mélyszinti ércesedés termelőüzemmé fejlesztése nem vált valóra.

1998-ban megszületett az ÁPV Rt döntése a mélyszinti bánya vízelárasztással való szüneteltetéséről. 1999 novemberében a bányauzem vízemelő rendszere leállt.

2000-ben elkészült a recski kutatások záró, összefoglaló jelentése, amely alapja lehet egy újakezddésnek. Ha ma gazdasági okok miatt ez a lelőhely nem is került kiaknázásra, de reményeink szerint az utókor számára hasznosíthatóvá válik.

(wikipedia, Recsk honlap)

aa) régészeti örökség felmérése esetén terepbejárás: l. csatolt dokumentációt!

Tervásatást (célkutatást-szondázást) javasolunk végezni az egykori középkori templomhelyen (Hunyadi utca felső-temetői szakasz, hrsz 1246, lásd adatlapok, Hunyadi u. 16. rk.templom leírásánál).

ab) műemléki értékek felmérése, (települési értékleltár felvétele szemrevételezéssel a rend. 6. pontjának megfelelően):

Minden egyes értékről csatolt dokumentációban adatlapok készültek.(mellékelve)

Táblázatos összefoglaló:

szá m	cím, hrsz	megnevez és	értékelés	kép	védelem , javaslat
1.	Hunyadi utca 2. 1259/5	v. Barkóczy- kastély	1903-5 ben épült klasszikus tömegű kastélyépület saroktoronnyal. (1979-es műemléki topográfia nem említi)		nyilvántar- tásba vételre javasolt műemlé ki érték (ország s védelem)
2.	Hunyadi utca 1246- 1249	temető, kálváriaso r	14 stációs kálváriatorony, kő architektúrában elhelyezett művészileg jó minőségű, műkö stációdomborműv ekke a temetői Hunyadi út felső szélén (jobbról balra haladva). képen: a XIV és az I. stáció		helyi védelem javasolt
3.	Hunyadi utca 1250	v. izr. temető	A temetőtől elválva, külön ingatlanon izr. síremlékek. Legújabbak: 1930-as évek vége.		helyi védelem javasolt
4.	Hunyadi utca 12. 1265	v. plébániaház	1979-es műemléki topográfiaiban szerepel. Ma új plébániaház áll a templom felett	LEBONTVA! Megsemmisült	

5.	Hunyadi utca 16. 1229/1	r.k. templom	1891-1900 közt épült (1892- Borovszky szerint) egytornyos, historizáló templom, tervezője Kiss István. Kiemelkedő faluképi elem.		helyi védelem 15/2012 X.27. rendelettel
6.	Hunyadi utca 17. hrsz. 6	népi lakóépület	a falu népi építészetének régi típusú (tornác nélküli) lakóház jól megőrzött példája. A település fejlődés- történetének tanúja		helyi védelem javasolt
7.	Hunyadi utca 21. 8	kispolgári lakóépület	a falu építészetének új rétegű, kispolgári lakóház jól megőrzött példája		
8.	Hunyadi utca 30. 1220	népi lakóépület	a falu népi építészetének beépítési formájának tornácos típusú lakóház jól megőrzött példája, a ház végéhez illesztett áthajtott keresztpajtával. A település fejlődés- történetének tanúja		helyi védelem javasolt

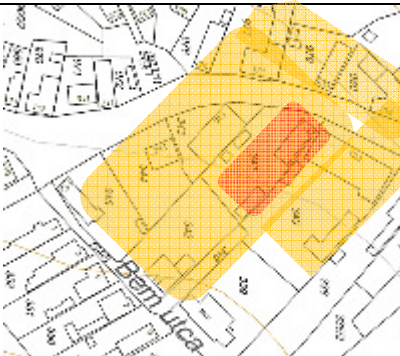
9.	Hunyadi utca 44 1214, 1211	kispolgári lakóépület üzletportál lal	A település népi építészetének beépítési formájának tornácos típusú lakóházból fejlesztett kispolgári épület, faragott faszerkezetű oromdíszítéssel, üzletportálnak kiképezve (ma felhagyott üzlet) A ülés kereskedelmi, szolgáltatási fejlődés- történetének tanúja		helyi védelem javasolt
10.	Hunyadi utca 46. 1210/2	feszület	Átépitett. felújított lakóház előkertjében álló magán ájtatossági emlék. Mátrakörnyéki kőfaragó mester munkája, felirata: ISTEN DICSŐSÉGÉRE ÁLLÍTATTA MARUZS ISTVÁN ÉS NEJE BÓDI ERZSÉBET 1911 A kőkereszt jellegzetes és egyedi faluképi elem		helyi védelem javasolt
11.	Hunyadi utca 51 hrs:22	népi lakóépület	A település népi építészetének beépítési formájának jól megőrzött példája: tornácos típusú lakóház, A főhomlokzat ablakait kicserélték.		

12.	Hunyadi utca 58 1199	népi lakóépület	A település népi építészetének beépítési formájának jól megőrzött példája: tornácos típusú lakóház, Hitelesen megőrzött tornácforma és homlokzatok. A település fejlődés-történetének kiemelkedő értékű tanúja		helyi védelem javasolt
13.	Hunyadi utca 140 1144	lakóépület	1979-es műemléki topográfia felsorolásban említi. Kispolgári-falusi épület típus - nem kiemelkedő példája.		
14.	Hunyadi utca 152. 1138	népi lakóépület	1979-es műemléki topográfia felsorolásban említi. Ma nem létező épület, üres telek: megsemmisült	megsemmisült!	
15.	Hunyadi utca 141 1090/2	egykori malomépü let	Tarna menti régi ipartörténeti emlék. Használaton kívül, elhanyagolt, de hasznosítható állapotú. (pl. szociális-roma-funkcióra)		helyi védelem javasolt
16.	Bem utca 19 337	népi lakóház	1979-es műemléki topográfia említi. 1900 kör. épült. Fatornácos háztípus. Ablaka		

			átalakítva. Átlagos értéket képvisel		
17.	Bem u. 8. hrsz 364	népi lakóház	A település népi építészetének beépítési formájának jól megőrzött példája: fatornácos típusú lakóház, Főhomlokzat két ablaka megőrzött. A település fejlődés- történetének tanúja Példástan felújított népi lakóház!		helyi védelem re javasolt
18.	Bem u. 14. hrsz 367	népi lakóház	A település népi építészetének beépítési formájának jól megőrzött példája: tornácos típusú lakóház, áthajtott kereszt- pajtával. Sajnos, a főhomlokzat ablaka cserélt. A település fejlődés- történetének tanúja		
19.	Bem u. 26 hrsz: 3732	népi lakóház	A település népi építészetének beépítési formájának jól megőrzött példája: fatornácos típusú lakóház, Főhomlokzat ablak kicserélt. A település fejlődés- történetének tanúja		

			Példásan felújított népi lakóház!		
20.	Kossuth u. 72. hrsz:790	népi lakóház	1979-es műemléki topográfia Altörjay- kúriaként említi. A megadott helyen nincs-nem azonosítható. A .kúria helyett nép lakóház áll.		
21.	Kossuth u. 110. hrsz:354	népi lakóház	1979-es műemléki topográfia említi	teljesen átépült, elvesztette népi építészeti jellegét.	
22.	Kossuth u. 112. hrsz:345	népi lakóház			helyi védelem javasolt
23.	Kossuth u. 118 hrsz: 341	népi lakóép. együttes: lakóház	Tájház és háziipari szövetkezet bemutató helye		országos védelem g van: műemlék tsz: 10912 azonosít ó: 13925 és 5831
24.	Kossuth u. 118 hrsz: 341	népi lakóép. együttes: melléképü let	a Tájház melléképülete		országos védelem g van: műemlék tsz.1091 2 azonosít ó: 13926 és 5831

25.	Kossuth u. 114, 116, 120, Kossuth utca közter és szemközt i oldal: 131, 133, 135 Bem u, köz és 13., . hrsz: 340, 342, 343, 346, 933, 977, 979, 980	tájház környezete	a Tájház ex lege műemléki környezete		országos védettség van: műemléki környezet tsz.1091/2 azonosító: 20217
26.	Kossuth u. 120. hrsz:340	egykori vendéglő-bolt	a falusi fésűs beépítéstől való eltérés is kiemeli az egykori „középület” szerepet, valaha vendéglő (kocsma) és bolt funkciója volt. A település fejlődés-történetének tanúja		nyilvántartásba vételre javasolt műemléki érték (országos védelem)
27.	Kossuth u. 126. hrsz: 334	népi lakóház.	figyelmeztető példája a falukép hagyományos eleme és romboló hozzáátét helytelen gyakorlatának. a kontraszt kiemeli a nép lakóház szerepét, hogy a település fejlődés-történetének tanúja.		

28.	Kossuth u.135 hrsz: 980	népi épület (?)	1979-es műemléki topográfia említi felsorolásban. Nincs településképi értéke		
29.	Kossuth u.144. hrsz: 308/2 309	első világháború újs emlékmű	a Trianon utáni 1920-as évek modernista stílusban való emlékműállításán ak szép példája. (oldalán felújító kőfaragó táblája), Csúcsán művészi Turul szobor		helyi védelem javasolt
30.	Kossuth u. 146 hrsz: 308/2 Csevice u. sarok	v. népi lakóépület. polgárőrség, r-örs középülete	A fatornácos típust mutató, közösségi célú nép lakóház, a tájházzal azonos építészeti értékű. egykori oldalkertjében kerek kút.		helyi védelem javasolt
31.	Kossuth u.165 hrsz: 995/1	polgármesteri hivatal	Üzlet épületből átalakított hivatali épület. A levágott sarok jellegzetes tanúja az egykori boltoknak, üzletházaknak. A település fejlődés- történetének (s mainak is) tanúja		
32.	Kossuth u. 172 hrsz: 284	kerek kút előkertben	Utcaképi szereppel bíró kerek kút.		

33.	Kossuth u. 194 hrsz: 260		A település népi építészetének beépítési formájának jól megőrzött példája: tornácos típusú lakóház, áthajtos kereszt-pajtával. Sajnos, a főhomlokzat ablaka cserélt. A település fejlődés-történetének tanúja		helyi védelem javasolt
34.	Kossuth u. 216 hrsz: 190/1	egykori Tahy- Jámbor kúria, ma óvoda	Későklasszicista kúriaépület, amelyet keletről tornáccal toldottak meg (ma beépítve) ablakait részben cserélték. Falán Jámbor Vilmos tájépítész emléktáblája.		helyi védelem javasolt
35.	Kossuth u. Bem sarok közterüle ten hrsz 933	feszület	Psztamensen álló, léckerítéssel körbevett műkökereszt, műkö korpusszal. Felirata táblán: „Isten dicsőségére” Jellegzetes településképi elem. (1930 körül?)		helyi védelem javasolt
36.	Petőfi u. 13 hrsz: 199	népi lakóház	A település népi építészetének beépítési formájának jól megőrzött példája: tornácos típusú, kereszt-pajtás lakóház. A település fejlődés-történetének		helyi védelem javasolt

			tanúja		
37.	Petőfi u. 22 hrsz 234	népi lakóház	A település népi építészetének tömegében megőrzött példája: régi típusú (tornác nélküli lakóház, A település fejlődés-történetének tanúja. Utcai homlokzat átalakított, ablakát kicserélték		
38.	Sallay utca hrsz:361/ 18	MÁV vasútállom ás	Átépített vasúti I. oszt. állomásépület (1886-ból) átalakítva téglaburkolattal (1983), mellette megmaradt eredeti favázis, népies stílusú ún. nyári várócsarnok 1926 (felújítva 1984)		helyi védelem javasolt, MÁV-védelem kezdeményezendő
39.	Szent István utca 46 hrsz: 90	népi lakóház	A település népi építészetének jól megőrzött példája: tornácos típusú lakóház. A Szent István utcában a település fejlődés-történetének tanúja,		helyi védelem javasolt

40.	Csevice u. 1., hrsz: 299 Kossuth u. 150., hrsz: 298	volt zsinagóga	Egykori izr. közösség imaháza (ún. parasztház típus). Az egykori zsinagóga állapot elhagyatottság után felújítva, oromzat ívessége megszüntetve. Csak a Kossuth utcai ingatlanon át megközelíthető		helyi védelem javasolt

b) **természet, táj, tájhasználati, településhálózati és településszerkezeti összefüggések, tájtörténet:** csatolt leírásban

c) **településkép és utcaképek**

Településkép

Recsk települése a Tarna völgyét övezően két hegylánc között terül el. A településképet a külterületi bányatelepek ellentétékeként maghatározza az üdülőhely Parádfürdő felől bevezető út fasora, amelyet Jámbor Vilmos tervezett és telepített. A település a középkorban rendelkezett templommal, amely mai temető vonalában állt, s ez jelezte, hogy a régi település fő útvonala és beépítése a mai Hunyadi út volt, amelyből már a 19. sz. közepén kiágaztak a Tarna felé vezető utcák, a további gyors terjeszkedés ill. kiépülés pedig a parádi országút mellett alakult (mai Kossuth utca). A műemléki topográfia úgy véli, hogy a településen ún. hadas góccok – egyes birtokosok családi kúriáinak környezetei – alakultak ki, s ezért van a régi templomhelyen kívül a Kossuth utcában a vasúti átjárón túl és a Petőfi utcában kialakult település-szövet. A Petőfi utca beépítésének sajátos elhelyezkedése igazolja ezt fejlődési alapot. Ezzel szemben a Kossuth utca mai településközponti része nyilván már az ipari és kereskedelmi fejlődés eredménye. Ezek a település szerkezeti fő vonások (lásd **d)** pont alatt) alakították ki a ma észlelhető utcahálózatot és magyarázzák az utcakép megmaradt régi elemeit.

Recsk község hagyományos település-szöve (a google –Earth légitérképén)

A község nézetei a temető domboldalából (felső Hunyadi u.) viszonylag egységes tömeg és tetőtájkép látható

Az utcakép

Általánosan elmondható, hogy a történetileg kialakult utcavonalakon a lakóépületek telekosztása a 19. sz. vége óta kis változáson ment át, így az utcakép beépítési ritmusa még a hagyományost követi. Kivételt képeznek természetesen a nagyobb közintézményi telekoszervevonások (pl. iskola, egészségház, ABC). A bányászat következtében kialakuló munkáslakás igényt főleg az 1950-es évek után oldották meg bér-, majd társasházépítésekkel, amelyek ikerház formában, vagy többszintes formában létesültek, a Vasút utcában pl. telepszerűen. A település új bányászparcellázásai és annak architektúrája inkább település-szociológiai szempontból jelentenek tanulmányi értéket, mint településépítészetileg. Ezeket a

karakterterületek mutatják. (e) pont). Az utcakép alkotó épületállományról általánosan elmondható, hogy sok felújítás és átalakítás, új épület emelése miatt nem maradt értékelhető egységes összefüggő sort mutató archaikus utcaképi rész. Utcaképi szempontból a Hunyadi utca őrzött meg több hagyományos elemét, itt a lépték is nagyjából azonos léptékben megmaradt.

A fenti megállapításból következően **a településen megtalálható, még autentikus formálású háztípusok egy-egy jellegzetes példáját érdemes fenntartani, hogy tanúskodjanak a település fejlődéséről, emellett a beépítési lépték és arány, ill. tetőidom megtartását kell szabályozással biztosítani.** Kimondottan előnyösnek értékelhető, hogy sok épületnek jó állapotú tetőfedése van, sok felújított, amelynek anyaga égetett cserép-ezt a tendenciát meg kell őrizni. Az értéket megőrző felújításról, a hagyományos épületek korszerű hasznosítási lehetőségének bizonyítékára van sok példa (l. alább).

Jellegzetes utcaképek (válogatás)

A Hunyadi utca a József Attila utcától utcától kelet (templom) felé, a beépítés helyenként előkertes, a kerítések zártsága nem maradt meg, sok lakatos kerítés készült

A Hunyadi utca a József Attila utcától nyugat (v. malom) felé vegyes beépítettség, egyre szegényebb (cigány) népréteg házai közé keveredve

A **Szent István utca** a Hunyadi utcától a Tarna felé vezető középszakasának heterogén beépítési tömegei, a hagyományosan zárt, falazott vagy deszkakerítések csak néhány helyen maradtak meg

A **Petőfi utca** látványképei, a beépítési magasság egyenletes, de az épületek szélessége és tetőidoma több esetben heterogén, a kerítések megoldás is vegyes

A **Kossuth Lajos utca** látványai: itt tapasztalható az egységes faluképtől eltérő legtöbb átépítés

A **Kossuth utca** szakasza a polgármesteri hivatallal szemben kialakított teresedéssel, a hivatal melletti ABC és (igényes kisarchitektúrájú) buszváró

Bem utca vegyes és átépült utcaképében egy-egy hagyományos lakóépület található. Az utca 1900 körül nyílt meg

A község beépítésének fejlődését reprezentáló háztípusokat meg lehet állapítani, és kiemelkedő példáit az értékleltár rögzíti (csatolva) és az értékvédelmi terv az eredeti jelleg megtartásával helyi védelem önkormányzati rendelettel fenntartani javasolja.

Régi, hagyományos falusi épülettípusok:

I. régi háztípus

Egytraktusos, három osztású, nyeregtetővel, utcára oromzattal, 60-80 cm kiugrású eresszel, középső bejáratú ajtóval. melléképület az épület tengelyében lépcsőzve helyezkedik el. Előfordul, hogy a kamra a főépülettel egy tömegben folytatódik az eresz alatt, külön bejáratú. Építőanyag vegyesen alkalmazott kő és vályog, később téglák és vályog (vályog főleg az oromfalazat anyaga) A Mátra környékbeli falvaiban hasonló régi típusú házak találhatók (pl. Parádán is). Az utca felé hagyományosan deszkázott, zárt kapu- és kerítésforma mutatkozik, van helyi tufás kőből falazott kerítés is, a kapu függ. deszkázatú, zárt (nagykapu, gyalogkapu). Sajnos a főhomlokzat két kisablakát sok esetben egy újabbra cserélték, a kerítéseket felváltotta a lakatos-vashálós kerítés. Ezek a háztípusok a 19.sz.közepe előtt létesültek

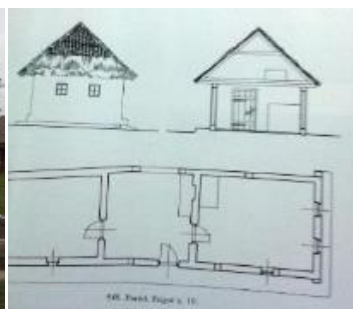

Hunyadi u. 17.
műemlékei)

Petőfi u. 22.

Parád, Sziget u. (Heves m.

II. *tornácos háztípus keresztpajta beépítéssel*

Az egyszerű régi típus továbbfejlesztésével vagy lecserélésével, ill. új beépítés során az udvari oldalhomlokzathoz tornácot létesítettek. A tornác lehet épített pilléres vagy faoszlopos. A tornác az utca felé mellvédes nyílással zárul, amely lehet íves formálású is. Szobabővítés címén az első tornácrészt elfalazták, így nyílásba ablak került. A tornác udvari oszlopközeit sok esetben elfalazva alakítottak ki helyiséget. A tetőforma nyeregtető, az utca felé kis kontyolással. A melléképületek közül a kamra csatlakozhat a főépület tömegéhez, azonban a pajta a telek teljes szélességében keresztben épült, áthajtóval. Ez a háztípus a katonai felmérések alapján már a 18. sz. végétől követhető, ekkor még e keresztpajta nem kötődik olyan közel a főépülethez. Jellemzően a 19. sz. közepén jelenik meg ez a beépítési forma.

Hunyadi u. 30.

10.sz.-rövid épület-kis telekméret miatt

Petőfi u. 13.

Kossuth u. 194. -kő kerítés
tornác,felújítva)

tipikus kőkerítés (Kossuth u. 192.)

Bem u. 26. (oszlopos

III. *új, tornácos háztípus*

Az előző típussal a főépület megegyezik. A melléképület vagy lépcsőzve sorosan csatlakozik, vagy az udvar más részén van. A tornác lehet épített pilléres, hengeroszlopos vagy faoszlopos. A tetőforma nyeregtető, az utca felé oromzattal, vagy kis kontyolással. Ez a háztípus a 1910-es évekig alkalmazott lakóház-építkezési forma volt, mivel ekkor még a bányászat mellett élt a hagyományos népi gazdálkodási életforma, a régi tüzelőberendezések korszerűsített (sparherd beépítéses) használata.

Hunyadi utcai kontyos és oromzatos tornácos házak: 62.sz, átalakított 58. – hengeroszlopos, jól megőrzött

Hunyadi u. 71 –fatornácos, zárt kerítéssel, 32., átalakított 51. átalakított – mellette „kockaház”- átépítés

Hunyadi u. 41-hagyományőrzően felújított, Szent István út 46. (főhoml. ablak átalakítva) – (Tarna menti) 22-28. sz

Petőfi u. 20. átalakítva
tornácos házak

Petőfi utca-zsácutca szakasz 14, 12, 10. sz. átalakított

Kossuth u. 126 (lapostetős üzemi épület szomszédsága)

Kossuth u. 112.

Kossuth u. 118 –tájház-műemlék

Kossuth u. 146 –közösségi ház (polgárőrség)

Bem utca 6. (felújítva)

25. (kúttal)

27. beépített tornácelő

IV. *kispolgári háztípus*

Nem mezőgazdasági és bányászati munkák életmódjához kapcsolható épületek, amelyek részben a falusi típus átépítésével, részben egy kisvárosi vagy ún. tisztviselőtelepi mintát követnek. Jegyei: az utcai homlokzat hosszú, középrészen kis kiugrású rizalitok vannak, tágas, zárt veranda az oldalkert felé, vagy hátsó homlokzaton, homlokzati historikus díszítés (lizénák, párkányok, ablak keretelések, stb). Az ablakok is a historizmus formai és szerkezeti jegyeit viselik: kapcsolt tokos befelé-befelé nyíló, profilos vízszintes osztó, redőnyszekrény.

Hunyadi u. 21.

Hunyadi u. 44.

(„csemege”)

Szent István út 19.

József Attila u.3.

Kossuth u. 145.

V. *falusi bolt, üzlet*

Jellemzően utca elágazásoknál létesültek, mindkét utca felé hosszan nyúló szárnyal. jellemző a sarkokon való levágás, ahol eredetig az üzletajtókat elhelyezték. a tető beforduló tömegeken nyeregtető. Előfordulhat a sarokrész felett oromzat-szerű attika, amely az üzletet kiemeli.

Hunyadi-József Attila u. sarok
út sarok (pékség volt)

Hunyadi u. – Szent István
út sarok

Kossuth u. 165., polgármesteri hivatal

Kossuth u. 120 v. vendéglő/későbarokk

FEJLESZTÉSI, BŐVÍTÉSI TÖREKVÉSEK megtörtént PÉLDÁI HAGYOMÁNYOS LAKÓÉPÜLETEK ESETÉN („spontán, anoním architektúra”)

Mivel spontán „fejlesztés” eredményei, nem mindig példaértékűek, más esetben egyfajta szerves fejlesztés ötletadójaként értékelhetők.

1. tornác hátsó részének beépítésével

Kossuth u. 61.
„verandázása”)

Bem u. 14. (mindkettőnél az első rész

Petőfi u. 20.

2. tornác első részének beépítése, ill. utca felőli épület szélesítés

Bem u. 27.

Kossuth u. 83. + középső bejárati tornác

Bem u. 12 (a tornácból valami maradt) Csevice u. 2. (tisztviselői lakásnak) Hunyadi u. 44. („Csiki csemege”)

3. tornácos épület végén való bővítés, L alakú beépítéssel

Hunyadi u. 150

Kossuth u. 84.

MINTASZERŰEN FELÚJÍTOTT HAGYOMÁNYOS NÉPI LAKÓHÁZAK:

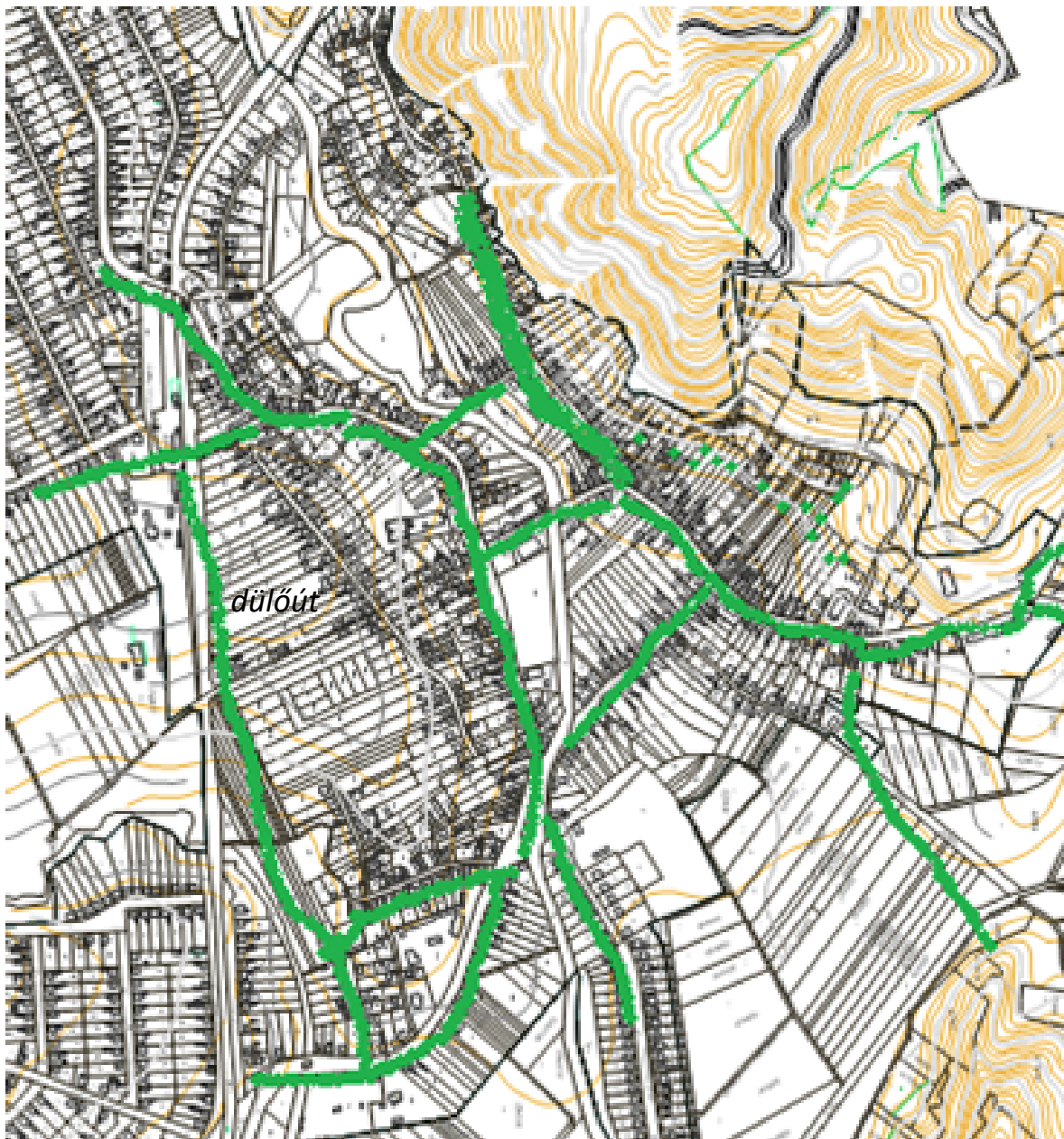
Ezek példát mutatnak arra, hogy a hagyományos falusi lakóház alkalmassá tehető korszerű igényeket kielégítő lakásminőség megvalósítására. Így a hagyományos települési kép képes megújulva megőrződni. Sajnos egy időben, 1970-80 közt gyakori volt a főhomlokzat két ablakának szerkezeti kiváltással való átcserélése egyetlen ún. hármasablakra - általában redőnyszekrénnel. Ezt a jobb bevilágítással indokolták, pedig majdnem mindenütt félig leeresztett redőnyöket látni. A korrekt megújuláshoz a régi két ablakos homlokzati rekonstrukciók kívánatosak.

1. Hunyadi u. 17. (a régi, ereszes, tornác nélküli háztípus hűséges megőrzése)
2. Hunyadi u. 30.
3. Hunyadi u. 41. (a régi szerkezeteket újra cserélték, faluképileg elfogadható léptékű és anyaghasználatúra)
4. Hunyadi u. 58. (régí ablakok megőrzésével)
5. Hunyadi u. 71. (régí pillére, zárt kerítés megőrzése –zajgátlóként is működik)
6. Hunyadi u. 144. (polgárőrség, rendőrs), a régí telek eltűnt, így a főtér részese lett,
7. Kossuth u. 61. (rontott épület, részleges felújítással, meszeléssel az autentikus homlokzatának megőrzése)
8. Kossuth u. 126.
9. Kossuth u. 194. (sajnos az eredeti két kisablakot még régebben lecserélték)
10. Kossuth u. 118. Tájház, melléképületen (hullám-pvc előtető-nem illik oda)
11. Bem u. 8. (a fatornác felújításába kicsit artisztikus motívumok kerültek, de ez mutatja a tulaj épület iránti megbecsülését)
12. Bem u. 19. (fém hullámlemez kapu rontja a hatást)
13. Bem u. 26. (szép székelýfaragású kapuzat alkalmazása (sajnos egyablakos a homl.)

RECSK KÖZSÉG TELEPÜLÉS SZERKEZETI FEJLŐDÉSE (I.)

1784 k. I. KATONAI FELMÉRÉS TÉRKÉP ÁBRÁZOLÁSA SZERINT

Mára megmaradt úthálózat:

Kossuth utca (É-i irányban nem teljes hosszban, kb. Táncsics utcai elágazásig), Hunyadi utca (É-i irányban nem teljes hosszban, kb. a Tarna utcáig), József Attila u. híddal, Szent István út (a Tarna bal partján marad, nem volt híd), Bajcsy-Zsilinszky u (volt híd), Petőfi utca

Régi úthálózat:

A Bem utcai kiágazás és a vasútpálya nyomvonalában (nincs beépítés mellette), A Hunyadi utca déli végénél elágazó dűlőutak (nincs beépítés mellette)

RECSK KÖZSÉG TELEPÜLÉS SZERKEZETI FEJLŐDÉSE (II.)

1858 k. II. KATONAI FELMÉRÉS TÉRKÉP ÁBRÁZOLÁSA SZERINT

Mára megmaradt úthálózat:

Kossuth utca (Ny-i irányban nem teljes hosszban, kb. Táncsics utcai elágazásig),
Hunyadi utca

(Ny-i irányban nem teljes hosszban, kb. a Tarna utcáig), József Attila u. híddal, Szent István út (a Tarnáig), Bajcsy-Zsilinszky u (volt híd), Petőfi utca a mai zsákutcarésszel,
Csevice utca egy szakasza,

A két Akác utca és a temetői Hunyadi utca szakasz

Látható: A Kossuth u. végén -218.sz- a mai óvoda v. Tahy kúria, majd Jámbor kúria (s.zöld)

Régi úthálózat:

József Attila utcából Dél felé kiágazó út, beépítés csak keleti oldalán, Csevice utca rövid szakasza után Y szerűen elágazik. Ma nincs meg.

Jellegzetes, ma nem létező épületábrázolások (piros):

A temetői úton az Akác út torkolatánál a régi templom

A Bajcsy-Zsilinszky úttól délre eső területen a Tarna bal (Ny) partjánál nagy U alakú épület a z U öblében kis épület (kúria jellegű konfiguráció)

RECSK KÖZSÉG TELEPÜLÉS SZERKEZETI FEJLŐDÉSE (III.)

1872-84. III. KATONAI FELMÉRÉS TÉRKÉP ÁBRÁZOLÁSA SZERINT

Mára megmaradt úthálózat:

Kossuth utca (É-i irányban nem teljes hosszban, a vasútvonalig), Hunyadi utca, József Attila u. híd nélkül, Szent István út (nincs híd), Bajcsy-Zsilinszky u (volt híd), Petőfi utca a mai zsákutcarész nem látható, Csevice utca a Bem utcáig, A két Akác utca és a temetői Hunyadi útszakasz

Régi úthálózat:

József Attila utcából Dél felé kiágazó út, beépítés csak keleti oldalán, Csevice utca rövid szakasza után Y szerűen elágazik

Jellegzetes ma nem létező épületábrázolások (piros):

A temetői úton az Akác út torkolatánál a régi templom (a temetőben van fészület, de nem biztos, hogy ugyanaz), Kossuth utca déli végén fészület

Már ábrázolt épület:

A III. kat. felmérésen is látható Tahy, majd Jámbor kúria, ma óvoda

RECSK KÖZSÉG TELEPÜLÉS SZERKEZETI FEJLŐDÉSE (III.)

Magyar Királyság felmérése 1869 -1887 (Recsk felvétele 1887)

Legfontosabb kormeghatározó és új vonás: az 1887-ben megnyitott vasútvonal ábrázolása.

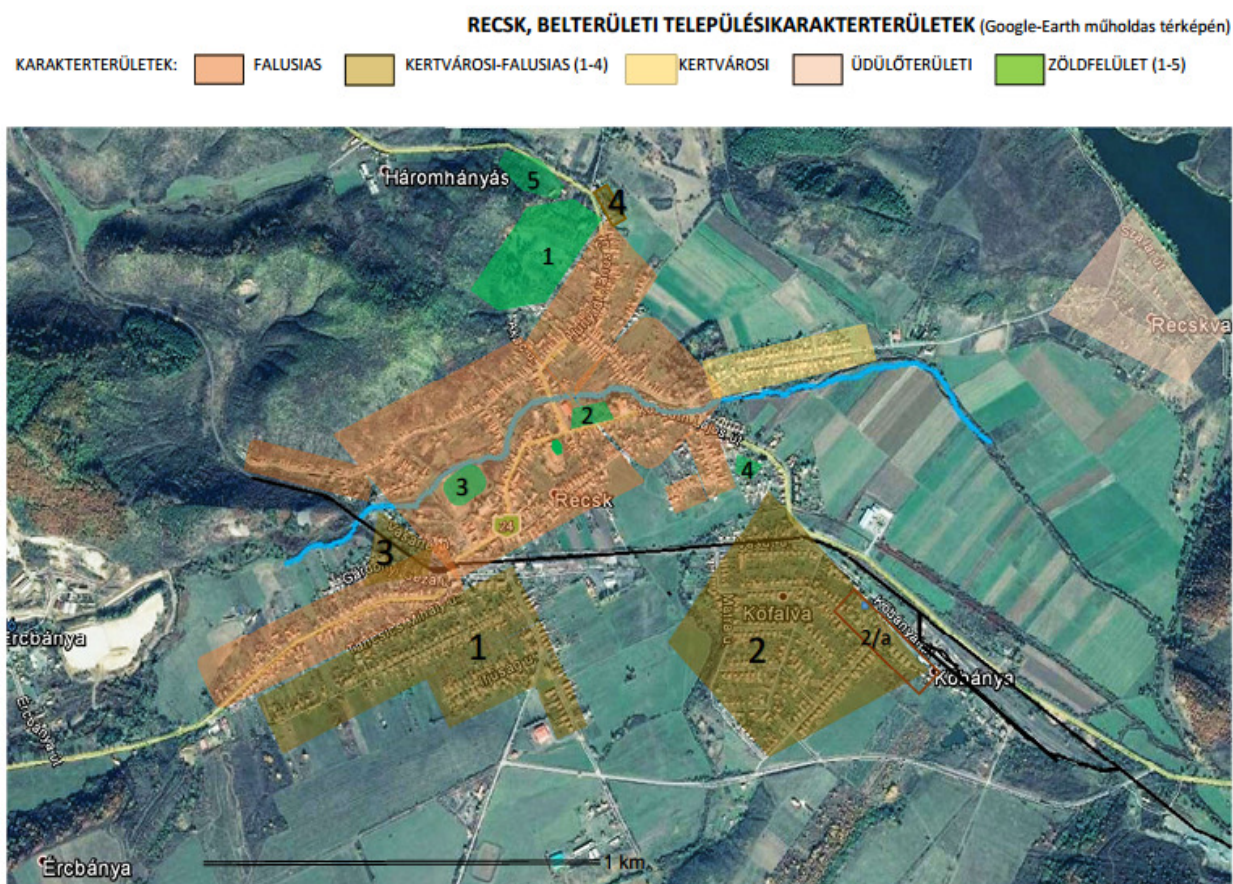
Kialakították az állomáshoz vezető bekötő utat (Sallay u.)

Érdekes módon még nem jelenik meg a Bem utca megnyitása, amelyen ma még népi jellegű lakóházak is vannak (a műemléki topográfia is említi a Bem u. 19. népi házat). Ebből lehet következtetni, hogy nem sokkal később nyitották meg a mai Bem utcát 1887 és kb. 1900 között.

e)**településkarakter**: telekszerkezet és telekhasználat, beépítési mód és épülettípusok

RECSK, TELEPÜLÉSI KARAKTERTERÜLETEK TÉRKÉP

Karakterterületek jellemzése

Falusias karakter terület:

A 18. században kialakult telekrendszer és utcahálózat által meghatározott település szövet. Fésűs beépítés jellemző. Az épületállomány 35 %-ban megőrizte az oldalhatáron álló tornácos, soros, osztatlan tömegű jellegét, a többi átépült, megújult az ún. „kockaházak” utcai tömegével, vagy egyéb „korszerű” falusi háztervek alapján. Fő funkció a lakóterületi.

A karakterterületbe ágyazódnak karaktertől eltérő középületek.

A karakterterület szélén helyezkedik el a Hunyadi utca végén (számozás szerint az elején: 3. szám) levő 2 emeletes lakóházblokkok, amelyek részére nincs külön karakterterületi kijelölés, mivel a karakterterület szélén van és nem fejlesztendő-lezárt egység. Így a karaktertől eltérő részként értékelendő.

A fejlesztések során szükséges új középületeknek a karakter jellegéhez kell igazodni, tömegalakításban és építészeti minőségben.

Kertvárosi-falusias karakter terület:

A község belterületének fejlesztése, új utcák kijelölése és új telekalakítások révén létrejött beépítési területek, amelyeknek az épületállománya nem tükrözi a hagyományos falusi beépítési és tömegformát, mivel eltűnt a hagyományos életmód háttér. A karakter területen főként új, bányászatban, iparban dolgozó betelepült dolgozók, ill. lakásigénnyel rendelkezők lakóházainak alakítottak ki telkeket. A beépítés oldalhatáron álló, az épületek a „kocka” tömeget veszik alapul. Városok, kisvárosok külső, elővárosi részeinek beépítése hasonló, ahol a kertek nem haszonkerti, hanem nagyrészt díszkerti kialakításúak, ezért lehet „kertvárosi-falusias” karakternek jellemezni ezt a területi egységet.

1.terület: Várbükk és Táncsics Mihály utcával feltárt terület, Dózsa utca, Ifjúság utca. A Táncsics Mihály utca északi oldalának egy szakasza a Kossuth utca, mint főút hagyományos falusias beépítésű telkeinek megosztásával alakult ki.

2.terület: a „Kőfalva” névvel jelölt telep, II. Rákóczi Ferenc, Vasút utcával legyező-szerűen feltárt terület, Mátra, Csokonai, Széchényi, Vörösmarty, Dobó István, Jámber Vilmos utcák és Kőbánya utca. Ezen a területen ikerházak és a Kőbánya utcában fszt+1 emeletes lakóépületek (3 db telepszerűen) is vannak.

2/a terület: A 2 területtől elválik a telepszerű bányászlakások épülettömegeivel, mivel ez a karakter rész jobban közelít a városiashoz, azonban infrastrukturálisan egybekötődik a fő karakterrel. Továbbfejlesztése meghatározó önálló karakter szerep nem várható.

3.terület: Gárdonyi Géza és Vásártér utcák területén. Ez egy korai 20. századi utcanyitás, új lakóépületekkel, de már nem jellemzően a falusi karaktert képviselve.

4. terület: A falusias karakterterület szélén helyezkedik el a Hunyadi utca végén (számozás szerint az elején: 3. szám) levő 2 emeletes 22 lakásos lakóházblokkok, amelyek részére saját karakterterületi kijelölés készült, azonban nem fejleszthető-lezárt egység. A község bányászlakás építésének tanúja, épült 1978-ban.

Kertvárosi karakter terület:

Szent István utca Tarna-hídtól kifelé és a Repeczky utca. Egyenletes kiosztású, oldalhatáron álló, előkertes, földszintes beépítés falusias jellegtől eltérő, ezért kimondottan az elővárosok ún. kertvárosi karakterét mutató terület.

Üdülőtérületi karakter terület:

A duzzasztott Buzás-völgyi tározó tó DNy-i partja fölött kialakult, kistelkes, hétvégi üdülést szolgáló terület-tipikusan külterületből átminősülő használattal.

Zöldterületek:

A zöldterületek egy része a temetőn kívül a község céljaira gondozottan kialakított, más rész alapvetően zöldterületi felület, amelyeknek történeti kialakítás előzménye volt.

1. temető, amelynek elkülönített sarkában izr. sírkövek gyűjteménye van

2. Községi zöldterület-park. Gondozott zöldfelület az ABC (mátraderecskei elágazás) és az egészségház között, a főút (Kossuth u.) mentén. Emlékművek, szobrok, játszóterek helye.
3. Az egykori vásártér, amely részleges beépül üzlet épületekkel, egykor zöldfelület volt, ma potenciális zöldterület,
4. A mai óvoda, v. Tahy-Jámbor kúria egykori kertje,
5. A v. Barkóczy kastély kertje, hiányosan megmaradt kompozíciójú növényállománnyal, kisarchitektúrákkal (pl. bejárati kapuépítmény a Hunyadi u. felől).

Sajátos zöldfelületet jelentenek a Tarna meder partjai. Településképileg kiemelt szerepe van a Kossuth utca és Szent István utca közti Tarna szakasznak.

f) védettségek: régészeti és műemléki egyedi és területi, világörökségi: vö. nem érinti

g) az örökségi értékek elemzése

Védett műemléki érték:

Recsk községnek csak egyetlen egy műemléki védettségű objektuma van és az ahhoz tartozó műemléki környezet.

törzsszám	azonosító	megye	helység	cím	név	védelem
10912	13925	Heves	Recsk	Kossuth u. 118.	lakóépület	Műemlék
10912	13926	Heves	Recsk	Kossuth u. 118.	melléképítmény	Műemlék
10912	20217	Heves	Recsk		Lakóépület és melléképítménye ex-lege műemléki környe	Műemléki környeze
10912	5831	Heves	Recsk	Kossuth utca 118.	Lakóépület és melléképítménye	Műemlék

(kivonat a hivatalos adatszolgáltatásból)

A műemlék valóságosan egy népi lakóépület melléképülettel, amely funkciójában tájház és háziipari szövetkezet termékeinek bemutató helye. (Gondnok-vezető van, nyitvatartási idő, bejelentkezés telefonszám van. Az épület a fatornácos háztípus jellegzetes képviselője.

A műemléki topográfia szerint 1910-ben épült, azonban 1887 évi Magyar Királyság 1:25000 térképen egyértelműen már kivehető (az újabb dátum megújítás éve is lehet).

Helyi védelem:

1. Római katolikus templom, Hunyadi u. 16. hrsz 1229/1, önkormányzati rendelet 15/2012 X. 27. szám alatt.

„Recsk Nagyközségi Önkormányzat Képviselőtestülete

15/2012.(X.27.) önkormányzati rendelete

a recski Római Katolikus Templom helyi védelem alá helyezéséről

Recsk Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete Magyarország Alaptörvénye 32. cikk (1) bekezdés a) pontja, valamint helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV törvény 16. § (1) bekezdése, illetve az épített környezet átalakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 57. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján az alábbi rendeletet alkotja:

1.§

Recsk Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete a recski Római Katolikus Templom épületét helyi, egyedi védelem alá helyezi.

2.§

(1) A védelem rövid indokolása: a XVIII. században, Kiss István tervei szerint épült egytornyos építmény figyelemreméltó, kiemelkedő gondoskodást, ennek megfelelően helyi védelmet igényel.

- (2) A védett érték helye: 3245 Recsk, Hunyadi utca 16.
(3) A védett érték helyrajzi száma: 1229/1
(4) A védett érték rendeltetése és használati módja: működő római katolikus templom
(5) A védelem védeltségi kategóriája: helyi egyedi védelem az építmény egészére.

3.§

A templom helyi, egyedi védelmének biztosítására az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény, az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól szóló 66/1999. (VIII.13.) FVM rendelet, valamint Recsk Nagyközség Önkormányzatának a helyi építési szabályzatról szóló 6/1998. (IX.17.) önkormányzati rendeletének rendelkezéseit kell alkalmazni.

4.§

Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

Pócs István s.k.
Polgármester

Varró Gyuláné s.k.
címzetes főjegyző

h) területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében:

A területhasználat megfelelő

2. VÁLTOZTATÁSI SZÁNDÉKOK:

a) településhálózati változás: nem történik

tájhasználati változás: temetőben az izr. temetőrész körülkerítése, egyéb: 1. tájértékelési terven (bányaművelési rehabilitáció)

b) településszerkezeti, területhasználati és beépítettségi változás:

a település fejlődését reprezentáló épületek, kisarchitektúrák, temetői részek helyi védelmének megvalósítása, beépítettségi változás nem történik.

c) infrastrukturális változás,

az épített örökség védelme nem hoz változást

d) népesség, életmód, társadalom, kultúra változása: örökségtudatosság növelése a védett objektumok által, a rendelethozatalhoz kapcsolva. Helyi védelemhez kapcsolódó helyi támogatás- ill. kedvezménypolitika kialakítása szükséges

e) műemléki értékek felmérése esetén a középtávon tervezett, a települési értékleltárban szerepeltetett létesítmények megjelenését érintő beavatkozások :

- Műemléki érték nyilvántartásba vételére javaslat készül (39/2015 /III.11./ korm. rend. szerint)
- Helyi védelemre javasolt értékek önkormányzati rendeleti védelme, részletező szabályozási javaslat objektumonként a 7. pont értékvédelmi tervben.
- Támogatáspolitikai kidolgozása.

3. HATÁSELEMZÉS

- a) **történeti településszerkezetet** érintő következmények: nem történik változás
- b) **természeti, táji hatások:** régi felhagyott bányatarületek rehabilitálása ill. hasznosítása
- c) **a településképfeltárulásának változásai:**

helyi védelemre javasolt épületek értelmezik a község történeti kialakulását,

d) régészeti emlékek, műemléki értékek feltárhatóságának, megmaradásának, bemutathatóságának vagy pusztulásának lehetőségei: helyi szabályozási és támogatáspolitikával

e) **történeti térbeli rendszerek alakulása:** nincs változtatási szándék, nem szükséges változás

f) **műemléki jelentőségű területek, műemléki környezetek, műemlékek eszmei, használati és esztétikai jelentőségének alakulása** a tájban, településszerkezetben, épített környezetben, a település életében:

- A Barkóczy kastély magán és a Tahy-Jámbor kúria hasznosítása önkormányzati fenntartással jelentős használati értéknövelő hatású
- A műemlék Kossuth u. 118. sz. tájház objektum védett műemléki környezetében levő épületek olyan hasznosítása és felújítása, amelyek elősegítik a műemlék érvényesülését és a településképfeltárulásban játszott szerepét. A Kossuth utca 20. sz. alatti egykori vendéglő funkciót felmutató, későbarokk eredetűnek látszó épület szakszerű kutatása és felújítása további községi közfunkciók elhelyezésére.

g) **műemlékek megújulásának és fenntarthatóságának gazdasági esélyei**

- A Barkóczy kastély magán fenntartással jelentős használati értéknövelő hatású, ugyanakkor ki van téve a tulajdonos gazdasági teherviselő képességének, ill. a tulajdonosváltás lehetőségének, amely hátráltatja a jókarban tartást.
- A Tahy-Jámbor kúria hasznosítása önkormányzati tulajdonban hosszú távon biztosított (óvoda). A fenntartása az örökség szakszerű kezelését kell szem előtt tartani (pl. energetikai felújítások esetén, homlokzati megújítás, stb.)
- Támogatáspolitikai elősegítheti a védett örökségelemek fenntartását. NKA és egyéb területi támogatások (TÁMOP, vidékfejlesztési, turizmus fejlesztési stb.) lehetőségeinek ajánlása és pályázatbenyújtás segítése

h) **településkarakter változásának hatásai:** nincs változás

i) **környezeti terhelések és az épített örökség műszaki állapotának összefüggései:**

A Hunyadi utca a régi község egyik fő utcája volt, ezen most meglehetősen nagy tehergépjármű forgalom zajlik, amelyek a hagyományos épületállomány értékére előnytelenül hatnak (zaj, porszenyezés és kismértékű rázkódás).

j) **folyamatok iránya,** visszafordíthatósága: a folyamatok egy része épület felújítás, e pozitív, más része forgalmi kérdés-ez nem visszafordítható, de kezelhető,

k) **kárenyhítés lehetősége,** költsége, illetve ellentételezésének lehetőségei: A forgalmi terhelést csendesíteni lehet

l) a műemléki értékek tekintetében SWOT-analízis (kockázatelemzés):

a műemléki érték	előnyös tényező	hátrányos tényező
Kossuth u. 118. és kijelölt környezete <i>műemlék</i>	- Jól megőrzött örökségi érték, - jellemző népi lakóháztípus és melléképületei, - közösségi hasznosítású: tájház - látogatható - védett műemléki környezete megfelelő megjelenést és léptéktartást biztosíthat	- folyamatos fenntartására ráfordítás szükségének elmaradása állagromláshoz vezet - biztosítani a bemutatáshoz szükséges személyzet - műemléki környezet védet, ennek minőségi fenntartására energiát kell fordítani
Kossuth u. 120. későbarokk egykori vendéglőház, <i>nyilvántartásba vételre javasolt műemléki érték</i>	- elhelyezkedésében sajátos, tömegében és tetőszerkezetében a 18. sz. végi építészet emléke a községnek, - közösségi funkciók működnek benne (cukrászda, társadalmi szervezeti iroda), alkalmas további közösségi funkciók elhelyezésére - a főútról támfallal kiemelt, - telekmérete nagy - a Kossuth u. 118. tájház műemléki környezetével már területileg védett, - értékei kutatni, feltárni kell, ezért a nyilvántartásba vétel fontos - épületkutatás és felújítás céljaira országosan kiírt támogatási programokra és pályázatokra számítani lehet.	- építészeti állaga átalakított, részlegesen elhasznált - értékeinek feltárásához épületkutatás szükséges-ehhez ráfordítás kell - a felújítást értékei miatt csak az épületkutatás nyomán lehet megkezdeni - építési tevékenység esetén speciális műemléki eljárás szükséges, örökségvédelmi bejelentés - támogatási pályázatok elkészíttetése szakmai szerv ill. társaság által
Hunyadi u. 2, v. Barkóczy-kastély, 19.sz. vége, <i>nyilvántartásba vételre</i>	A község jelentős építészeti értékkel bíró örökség eleme, jóllehet, hogy mai formájában a	- Személyi tulajdon változása, ennek esetleges gyakorisága - a tulajdonos

<i>javasolt műemléki érték</i>	19-20 sz. fordulójához kötődik. • jelentős zöldfelületi környezettel rendelkezik, melynek egy része komponált kastélykert volt • a teleknek két bejárta van, amely a fő- és kiszolgáló forgalom elkülönülését lehetővé teszi • szálláshely funkcióra is alkalmas, a mátraderecskei és bükkszéki, parádfürdői egészségturisztikai célpontok közelében. • nyugalmas, egészséges környezet	teherviselő képességének korlátai nem engedik a szükséges felújításokat • a történeti kastélykert csak az eredeti kompozíciójának megfelelően fejleszthető, gondozandó • a felújítást értékei miatt csak az épületkutatás nyomán lehet megkezdeni • építési tevékenység esetén speciális műemléki eljárás szükséges, örökségvédelmi bejelentés • támogatási pályázatok elkészíttetése szakmai szervezet ill. társaság által

4. ÖSSZEFOGLALÓ

Külön csatolva

5. NYILATKOZAT:

A teljes települési vizsgálati tervdokumentációhoz csatolva!

6. ÉRTÉKLELTÁR

A műemléki értékek tekintetében települési értékleltár

- Az értékleltár táblázatos összefoglalóját l. az 1. Vizsgálat részben,
- továbbá a dokumentációhoz csatolt értékleltár mindegyik eleméről készített adatlap, amely a dán fejlesztésű InterSave és Budapesti Corvinus Egyetem (ma SZIE) Tájépítészeti karán TÁMOP program keretében magyar viszonyokra átdolgozott formátum szerint készült.

7. ÉRTÉKVÉDELMI TERV

Műemléki értékek:

Műemlék: **Kossuth Lajos u. 118. tájház** (341 hrsz) melléképülete és környezete (340, 343, 344, 977, 979, 980 hrsz-k) (részletezve: 1. g) pontban), III. bírságkategória(-2015-től II.kat.)

Javasolt közhiteles nyilvántartásba vétel:

(megalapozottság, alátámasztó anyagot lásd! értékleltár vonatkozó adatlapjain!)

1. Kossuth u. 120. v vendéglő (hrsz 340)

a) az érték meghatározása:

Hosszirányú, utca menti elhelyezkedésével és kis kontyolással ellátott enyhe vízcsendesítő nyeregteteje sajátos tömeget képez a falusias települési karakterben. E jegyek és udvari tornáca egykori közösségi funkciójára, azaz falusi nagyvendéglőre határozottan utalnak. A nyugati oromzaton lehullott vakolat alól kőkváderes falszerkezet jött elő, amely kiemelt szerkezeti minőségű épületet jelez! A tömeg és tetőképzés mellett néhány megmaradt részletképzés (oromfal ováblakái, épületsarkok tükrös lekerekítései) későbarokk eredtre utalnak. Az 1. katonai felmérésen (1784) bizonytalanul, de a 2. katonai felmérésen (1858) határozottan ábrázolják, így építési korát a 19. század elejére tehetjük, amely magyarázza a későbarokk –klasszicizmusba átmenő formai jegyeket.

b) értékmegőrzést elősegítő szempontok:

Épületkutatása indokolt lenne a régi értékek megismerése és a korszerű funkciók harmonikus beillesztése céljából. Ma kis cukrászda és társadalmi szervezeti iroda működik benne. Ezek a funkciók a község igényeinek kielégítésére bővíthetően

megmaradhatnak. A védelmi javaslattal lehetőség nyílik pályázati támogatásokkal az előzetes kutatásokat, vizsgálatokat elvégezni, ezzel további pályázati támogatásokat szerezni.

2. Hunyadi u.2. (hrsz 1259/5)

a) az érték meghatározása:

Volt Barkóczy kasrély, 19. sz. végi úrilak –kastély- szép példája, megőrzött építészeti elemei a községben kiemelkedő és sajátos építészeti értéket jelentenek. Tömegalakítása követi a klasszikus középizalitos megoldás, ebből kilóg a déli szárny saroktornya. A kiemelt lábazat pinceablakainak kőkiváltásai és a kőburkolat tipikusan 1900 körüli formavilágot mutatnak. A kastélykert kompozíciós elemei hiányosan maradtak fenn. A Hunyadi útra –mátraderecskei országútra nyíló kapuzat téглаépítménye jellegzetes kis-architekturális alkotás.

b) értékmegőrzést elősegítő szempontok:

Épületkutatása indokolt lenne a régi értékek megismerése és a korszerű funkciók harmonikus beillesztése céljából. Ma kis cukrászda és társadalmi szervezeti iroda működik benne. Ezek a funkciók a község igényeinek kielégítésére bővíthetően megmaradhatnak. A védelmi javaslattal lehetőség nyílik pályázati támogatásokkal az előzetes kutatásokat, vizsgálatokat elvégezni, ezzel további pályázati támogatásokat szerezni.

Helyi védelemre javasolt elemek

(megalapozottság, alátámasztó anyagot lásd! értékleltár vonatkozó adatlapjain!)

Jegyzékét l. az 1. Vizsgálat ab) pont alatti listában, amelynek alapján lásd a helyi értékvédelmi rendelet tartalmi javaslatát alább!

Helyi szabályozás javaslatai települési értékvédelmi szempontból

(főbb elmei, helyi értékvédelmi rendeletre vonatkozó előírások)

1. Települési szerkezet védelmének szabályozási előírás

- A település történetileg kialakult utcahálózatának tanújaként megőrzésre érdemes:

Kossuth utca 59/68 házszaántól-175/218 házszaántig,

Hunyadi utca 2/3 házszaántól 158/Torna utcáig,

Szent István utca 1/16 házszaántól 29/60 és 98-104 házszaántig,a Hunyadi utcáig,

Petőfi utca 1./2 házszaántól 21/28 házszaántig

terjedő utcaszakaszok utcavonalai és jellemző utcakeresztmetszete.

- A szintkülönbségeket gyepes rézsűvel, vagy terméskő kváderes támfallal (Kossuth u 120. mintájára) kell kivitelezni.
- A hunyadi utcában tehergépjárművek részére sebességkorlátozást kell beállítani, szükség esetén forgalom csendesítő eszközök beépítésével.
- A védendő utcahálózat kijelölt szakaszain a telekméreteket őrizték meg a hagyományos méretrendet, ritmust. Ez alól kivétel középület létesítése.
- A védendő utcahálózat beépítésében a fésűs jelleg érvényesüljön, földszintes beépítési magasság (legfeljebb 1 m magas lábazati szinttel) a telek utcavonalától mérve 12 méterig megtartandó

- Előnyben részesítendő a védett utcaszakaszokon a hagyományossal azonos építőanyagok alkalmazása (vakolt homlokzat, kő lábazat, zárt kerítés, cserép tetőfedés). Nem lehet műanyag nyílászárók beépítését felújítás során alkalmazni (indoka: településképi és épületfizikai)

2. Helyi védelmi rendelet

- A rendelet célja: A település történetének jellegzetes és értéket képviselő épületállományának megőrzése az utókor számára. Ennek eszköze a védelem által biztosítható szakszerű jó karban tartás ill. felújítás.
- A helyi védelemben részesülő ingatlanon a bejelentéssel végezhető építési tevékenységet e rendelet előírásai szerint lehet végezni.
- helyi védettségű ingatlanokra vonatkozó előírások alapelvei: az ingatlan beépítésére jellemző főépület (lakóépület) és melléképület (pl. keresztpajta) elhelyezése megőrzendő, az ingatlan tovább nem osztható, az épület tömege, tetőidoma, eredeti nyílásai megtartandók. Új nyílások az épület eredeti jellegéhez illeszkedjenek, utca homlokzaton az egy ablak két külön ablakra cserélendő változtatás esetén. A nyílászárók anyaga fa. A zárt jellegű kerítések megtartandók, új kerítés zárt lehet, függőleges faléc borítású ill. termésköböl falazott 1,8 m magasságig, kertkapuk és bejárati ajtók faborításúak lehetnek. A homlokzat vakolt felületű, a tetőfedés héjazati anyaga égetett agyagcserép anyagú legyen.
- A települési önkormányzat jogosult támogatási programokat kidolgozni a helyi védelem alatt álló ingatlanok szakszerű fenntartásának megsegítésére.
- E rendelettel helyi védettségben részesítendő ingatlanok jegyzéke:
(táblázatos feldolgozása az 1. Vizsgálat ab) pontjában, továbbá e dokumentációhoz csatolt egyedi adatlapokban)
  - 2.1 Bem u. 8. népi lakóház, faoszlopos tornáccal
  - 2.2 Hunyadi utca - temetői szakasz –kálvária stációk
  - 2.3 Hunyadi utca - temetői szakasz izr. temető-körülkerítendő
  - 2.4 Hunyadi utca 17. népi lakóház, régi típusú
  - 2.5 Hunyadi utca 30. népi lakóház, tornácos, keresztpajtás típus
  - 2.6 Hunyadi utca 44. kispolgári lakóépület, bolt
  - 2.7 Hunyadi utca 46. kőkereszt, előkertben 1911
  - 2.8 Hunyadi utca 58. népi lakóház, oszlopos tornáccal, fakerítéssel
  - 2.9 Hunyadi u. 141. egykori malomépület gépházzal
  - 2.10 Kossuth utca 120. egykori vendéglő, későbarokk épület 1800 k.
  - 2.11 Kossuth utca 144. köztéren, I. világháborús emlékmű, 1930 k.
  - 2.12 Kossuth utca 194. népi lakóház tornácos, keresztpajtás típus
  - 2.13 Kossuth utca 216. v. Tahy-Jámbor kúria, ma óvoda 1850 k.
  - 2.14 Kossuth utca-Bem utca torkolata-közterületen: kerített műkőkereszt
  - 2.15 Petőfi utca 13. népi lakóház, tornácos, keresztpajtás típus
  - 2.16 Sallay utca MÁV állomás faszerkezetű csarnoka, 1926
  - 2.17 Szent István utca 46. népi lakóház, tornácos típus

Helyi védelemre javasolt és az értékleltárban szerepeltetett létesítmények értékeit érintő fejlesztési, rendezési és hasznosítási típusú feladatok

- jó karban tartás támogatási rendszere
- elrontott ablakcserék visszaállításának ösztönzése: két álló négyszög ablak visszaállítása, faszerkezettel
- Kerítések felújítása során zárt jellegű kerítés létesítése: függ. lécborítással vagy terméskőfallal (ahol előkertes a beépítés, -ott csak az épületig, a ház előtt áttört jellegű lehet)

Az értékvédelemre irányuló tevékenységek prioritásai

- lakossági tájékoztatás
- helyi védelem önkormányzati rendeletének megalkotása a településfejlesztési terv jóváhagyásához kapcsolódva
- támogatási lehetőségek feltárása
- nyilvántartásba vételre javasolt műemléki érték esetén (Hunyadi u. 2. Barkóczy-kastély és Kossuth u. 120 későbarokk vendéglőház) az előzetes kutatás és az értékleltár elkészíttetésének támogatása.

Recsk-Budapest 2015. december

Felhasznált irodalom:

1. Heves megye műemlékei III. Magyarország műemléki topográfiája, szerk. Dercsényi Dezső, Dr. Voit Pál, Bp. Akadémiai, 1978. 533-539 old (szerző Voit Pál)
2. Fényes Elek, Magyarország Geographiai szótára, Pesten 1851, III.kötet, 283.old.
3. Kiss Lajos, Földrajzi nevek etimológiai szótára, II. kötet (L-Zs), Bp. akadémiai, 1978, 405. old
(ISBN 963 05 4569 1)
4. Magyarország vármegyéi, szerk. Borovszky Samu, Heves vármegye, Recsk –írta Reiszig Endre
5. Recsk 650 éves, képek a település és az ércbányászat múltjából, kiáll. katalógus, Recsk 1979. (községi honlapon is olvasható)
6. Recsk község honlapja (feldolgozás Borovszky és a műemléki topográfia nyomán)
7. MÁV számítógépes térinformatikai rendszer (Kisrákói Gyuláné területi építész szakértő adatközlése)
8. Kál-Kápola – Kisterenye vasútvonal, honlap

NYILATKOZAT

Alulírott szakértő nyilatkozom, hogy Recsk nagyközség örökségvédelmi hatástanulmányához készített vizsgálat és települési értékleltár, értékvédelmi terv megoldásai megfelelnek az örökségvédelmi jogszabályoknak, a 39/2015 (III.11) kormányrendelet 68.§, 77.§ (3) és a 12. melléklet 1, 6, 7 pontjának.

Bp. 2015. december 12.

Dr. Vukov Konstantin

okl.építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, Forster-díjas
MÉK É 01-3776 és „műemléki építmények műszaki szakértő” SZÉS5 01-3776

*szakértői jogosultság megállapítása igazolás másolata csatolva

Tárgy: dr. Vukov Konstantin, műemléki terület műemléki érték dokumentálása – bejelentés

IGAZOLÁS

dr. Vukov Konstantin, 1113 Budapest, Bocskai út 40. V/1. sz. alatti lakos műemléki érték dokumentálása szakértői tevékenység megkezdésére vonatkozó bejelentésének tudomásul vétele mellett a Magyar Építész Kamara által vezetett névjegyzékbe

szakértő műemléki érték dokumentálása szakterületen 21-0022
nyilvántartási számon bejegyzem.

A bejelentés előterjesztésének napja 2014. január 29-e volt, iktatási száma 10-2/2014.
Tevékenységét határozatlan ideig folytathatja.

Felhívom figyelmét, hogy a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban Szolg. tv.) alapján

- a bejelentésben foglalt adataiban bekövetkezett **változást haladéktalanul köteles** hatóságomhoz írásban bejelenteni,
- a szolgáltatási tevékenység **megszüntetését köteles** a Magyar Építész Kamarához a megszűnést követően haladéktalanul bejelenteni.

Tájékoztatom, hogy a szolgáltatás felügyeletét ellátó Magyar Építész Kamara a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló 439/2013. (XI. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 12. § (3) bekezdése alapján eltiltja a tevékenység folytatásától és ezzel egyidejűleg a névjegyzékből törli azt, aki

- a bejelentésben valótlan adatot közölt a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása tekintetében és ezt bármely hatáskörrel rendelkező hatóság által végzett ellenőrzés igazolja, vagy
- a jogszabályban előírt feltételekkel már nem rendelkezik.

Tájékoztatom, hogy a szolgáltatás felügyeletét ellátó Magyar Építész Kamara a Szolg. tv. 28. § -a alapján *törli a nyilvántartásból* a szolgáltatót, ha:

- az adott szolgáltatási tevékenységre vonatkozó jogszabályi előírások megsértése miatt jogerősen megtiltották számára az adott szolgáltatási tevékenység folytatását, vagy
- a szolgáltató a szolgáltatási tevékenység megszüntetését bejelentette.

A Szolg. tv. 23. § (1) bekezdése alapján megállapítom, hogy a bejelentés megfelel a vonatkozó jogszabályokban meghatározott követelményeknek, továbbá az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 29. § (1) bekezdésében meghatározott illeték megfizetésre került.

Az eljárást az R. 3. § a) pontjában biztosított jogkörömben folytattam le a Szolg. tv. és az R. alapján.

Budapest, 2014. február 7.

Kovács Zsófia
a Magyar Építész Kamara
főtitkára

Erről értesül:
1.) Szolgáltató
2.) Irrattár – Helyben